

يادونه او درمندونه

د کتاب نوم — يادونه او درمندونه

لومړی چاپ

د کتاب موضوع — شعر.

د کتاب ليکونکی — سليمان لايق

د کتاب خپرنډوی — د افغانستان د دموکراتيک جمهوريت د اطلاعاتو او کلتور وزارت .

د کتاب د چاپ شمېر — پنځه زره ټوکه .

د کتاب د چاپ نېټه — د ۱۳۵۷ هجري لمریز کال د چنگاښ میاشت

د کتاب د چاپ ذمه وار — غلام حضرت همکار .

د چاپ ځای — دولتي مطبعه . کابل — افغانستان

د گوندي رهبريادداشت

ملگري سلیمان لایق ز مور. دهیواد یو پیاوړی او معاصر شاعر دی. دده یوه برخه شعرونه د زیار ایستونکو طبقو او اقشارو له گټو څخه دفاع کوي او دهغو منافع تمثیلوي. په دې کتاب یادونه او درمندونه کې هم یوه برخه داسي اشعار شته چې هغه په ټولنه کې د طبقاتي تضادونو د څرگندولو په نسبت ویل شوي دي.

هیله ده چې دا کتاب ز مور د زلمي نسل پر ذهنیتونو په زړه پورې اثر وښکاري او دنورو زلمو شاعرانو او لیکوالو د پاره به یو ښه مثال شي.

په درناوي

نور محمد تره کی

د دلو ۲۵ - ۱۳۵۶

دا اطلاعاتو او کلتور دوزیر یادداشت

دافغانستان ددمو کراتیک جمهوري حکومت دا اطلاعاتو او کلتور دوزارت لپاره دډېرې خوښۍ ځای دی چې خپلو کړېدلو او رېږېدلو او له مترقي فرهنگ څخه لري ساتل شوو او محرومو خلکو ته، یو نوی اثر، وړاندې کوي.

دثور پرتمین انقلاب، لکه هماغسې چې دژوندانه په نورو برخو کې دژورو اوښتونو او تحولاتو سریزه پیل کړې ده، زمونږ دخلکو دنوي او مترقي فرهنگ او هنر دایجاد په عظیم کار یې هم لاس پورې کړی دی. او دا کار البته دا فغانستان دخلکو دلرغوني فرهنگ دمیراثونو اودرنو دودونوله ساتنې سره په متناسب ډول سرته رسوي.

زمونږ هیواد چې په بېلابېلو ادبي اعصارو کې ددري او پښتو شعر ډېر ځلانده ټاټوبي او مرکز پاته شوی و، له بده مرغه په راوړو سته کلو کې دملي ضد، ولسي ضد او فرهنگي ضد حکومتو دتسلط په وجې، شعر او ادبیاتو په زحمت سره نیم ژواندې او مړ اوې سلگۍ پکې وهلې. دشعر ډیوه ټپه وه، ادبیاتو یوه منحطه او ارتجاعی بڼه غوره کړې وه، دتیاتر او تمثیلي هنر په نغري کې یواځې ایرې پاتې وې، او په کلي ډول سره دهنر او فرهنگ فضا یوه مسموونکې اوزهرجنه فضا وه.

ویاړو چې دافغانستان دثور ستر انقلاب ددغه هیواد هنر پالونکو بچیانو ته دا موقع په لاس ورکړه چې هر ډول ناروا سانسور او غیر عادلانه بندیز له مطبوعاتو څخه لري کړي او ټولو هغو وطنپالونکو او صدیقو لیکوالو او شاعرانو ته دا آزاد فرصت په لاس ورکړي چې خپل خوځنده او انقلابي آثار، که نظم وي که نثر، دخپلو زیار ایستونکو خلکو په خدمت کې وړاندې کړي، هغه آثار چې وطنپرستانه او مترقي محتوی لري.

دا اطلاعاتو وزارت تر و سه و سه هڅه کوي چې زمونږ خلکو ته ددغسې آثارو په زیاته اندازه وړاندې کولو سره هغه تنده لري کړي چې دوی بالاجبار دپړدیو غولوونکو او لارور کوونکو

دوهم

ادبیاتوله لارې کښېنوله.

دادی حاضر کتاب چې دثور دانقلاب په سباوون کې تاسو ته وړاندي کېږي دهیواد دمبارز او انقلابي بچي، پېژندل شوي شاعر او لیکوال،ملگري سلیمان لایق اثر دی چې هغه دغه دزړه کترې داستبداد په بدو شرایطو کې خوندي ساتلې او خپلو زیار ایستونکو خلکوته چې دهغوی لپاره یې ژوند کړی،مبارزه یې کړیده او خپل ژوند او هستي یې ورته وقف کړېده، وړا ندي کوي.

دلایق د «یادونه او درمندونه» اساسي محتوی په دوو عناصرو کې خلاصه کېږي: خلک او وطن.هغه خلک چې دتاریخ ریښتیني ایجاد گران او جوړوونکي دي او هغه وطن چې دهمدغو زیار ایستونکوایجاد گرانو کور او ټاټوبی او دمنډو سیمه بلله کېږي. او خومره ښکلی دی هغه شعر چې دټولو شعرونو خالق او جوړوونکی پکې ستایل کېږي او لمانځل کېږي.

دااطلاعاتو او کلتور وزارت ویاري او هیله لري چې دغسي مترقي او پر محتوی آثار په زیاته پیمانته خپاره کړي او په دې توگه د وطن درینستینو زمنو او لونیو،دانقلابي لیکوالو، شاعرانو او هنرمندانو،حق وراډا کاندې او دملي او مترقي فرهنگ یوه شتمنه پانگه منخته راولي. هغه پانگه چې راتلونکي نسلونه دمبارزې، وطنپالنې،خلکو ته دخدمت او دیوې پر مختللي ټولني دایجاد په لار کې ترېنه الهام واخلي اودلارې رانه مشالونه یې وي.

دااطلاعاتو او کلتور وزیر

بارق شفیعي

دریم

لايق اودده شعر

سليمان لايق دشاعر په توگه دافغانستان دملي شورا داومي دورې دنهضت څخه زېږېدلی شاعر دی. دې نهضت دده دشعر لومړنیو سپرغیو ته لمن ووهله او ده ته یې لاره خلاصه کړه چې دسترو پښتو ژبو شاعرانو په کتار کې ودرېږي.

ده په دې دوران کې چې لا ډېر زلمی و، دوطن دفاع ته ورو دانگل، داستبداد، بې عدالتي او داستعمار له پاته شونو سره یې مبارزه پیل کړه اوله لیریک شعر څخه یې مبارز شعر ته مخ ورواړاوه. دسیاسي اختناق او بندیز له کبله ده نشو کولای چې خپل شعرونه دډله ایزې مفاهمې دوسیلو له لارې خپاره کړي، نو به یې هغه دانقلابي روښانفکرانو په مرګو کې لوستل او دهغوی په ذریعه به نقلېدل او عامېدل.

دی ۱۳۳۶ هجري لمريز کال په شاوخوا کې، دکارګر دطبقي دنړۍ لید تر نفوذ او جاذبې لاندې راغی.

د۱۳۳۸ هجري لمريز کال په حدودو کې لايق داصولي کينډو روښانفکرانو په محفلونو کې یو پېژندل شوی او فعال شاعر او لیکوال و.

په ۱۳۴۳ کال کې لايق دافغانستان دخلک دمواکراتیک گوند مؤسسې کانګرې ته چې

خلورم

ددې گوند دمشر ملگري تره کي په کور کې راغونډه شوې وه، داستاخي په حيث لار او دده په قول دوباره تولد شو:

کله چې له گونده دکا نگرې انتخابي شومه
وزېرېدم بيا او تولد انقلابي شوم—
نور دمحتسب په کوشه نه ځمه او نه ځمه
لارم له جوماته او سپېڅلي شرابي شوم—
(سپېدې دلایق ناخپور شوی اثر)

دلایق شعر زما په نظر دوه مرحلې لري:

یوه مخکې تر ۱۳۳۸ کاله.

بله وروسته تر ۱۳۳۸ کاله.

په لومړۍ مرحله کې شاعر لا دخپل تفکر او شعر په احساسی مرحله کې دی. دهغه شعر یو

تېره پرېکړونې او روښانه لوری نلري او له خپشپاندي سره مخامخ دی:

چېرې یوسم دارسو او ناقـــــرار زړه
دآرزو په لمبو سوی گرفتـــــار زړه
زړه مې غواړي چې له زړه سره همراز شي
خدایه وښيه دې زړه ته یو بیـــــدار زړه
(چونغر)

په دغې مرحلې کې شاعر په نیم رانه منزله روان دی او نه پوهېږي چې چیري لارشي او څه وکړي، خو وروسته تر ۱۳۴۳ څخه د شاعر د سیاسي او هنري واقعي بلوغ زمانه رارسېږي، په دغې مرحلې کې شاعر خپله لیکه موندلې ده، ژوند او هستي ته په ډېره روښانه سترگه گوري، هیڅ شی ورته ابهام نلري، د طبقاتي مبارزې سره کرښه یې مخ ته ځلېږي او د همدغې مبارزې له معیارونو سره سم یې خپل ژوند او هنر عیار کړی دی. له بلې خوا وروسته تر دغې مرحلې ده چې دلایق شعر لادپو خوالي خواته ځي او دده د شعر خصوصیت وروسته تر دې مرحلې دادی چې

پنځم

خپل خلف نسل په ځان پسې را کاري او په ځوانو شاعرانو باندې ژوره اغېزه کوي. دده سبک ، دده الفاظ او دده دشعر مضمون د ورپسې نسل په شعر کې له ورايه ځان بښي. زياتره زلمي شاعران دده شعر او شخصيت ته احترام لري او ددوی زيات شمېر يې ځان دده شاگردان بولي. دلايق دژوند په ټوله موده کې داسې شېبه نده راغلې چې دی له حاکمه محافلو سره سوله وکړي، هغوی وستايي او يا حتي سوله ايزي لارې چارې ور سره غوره کړي. دی تل منتقد، جمال ستايونکی او مبارز پاته شوی او پرله پسې يې خپل شعر ته پر انقلابي لاره وده او تکامل ور کړی دی. له همدې کبله ده چې په ډاډ سره ويلاى شو يو ځلمی او با مسئوليتته نسل چې نن يې قلم په لاس کې دی، که وغواړي يا ونه غواړي دلايق دادبي مکتب پيرو دی، دهغه په ليکه روان دی او دهغه په سبک شعر وايي. که چېرې ددې لنډې سريزې حوصله تنگه نه وای نو مابه گن شمېر نمونې دلته وړاندې کړي وای.

وروسته ترپورته مرحلې چې موز ياده کړه دلايق دشعر ليک او لاره څر گنده ده او له همدې

کبله ده چې وايي:

«اې زما ملگرو دجنگو

زمون دسرو سرکشو بيرغو

اې راوېښوونکو دزنگو

زمون دخوارو خلکو دننگو...

... نشته بله هيله بې له جنگه

نشته بله لاره بې له ننگه»

(يادونه او درمندونه) اويا:

توره وباسه له ټکي، چې رښتونى يې باور شي

ستا په ننگ او په مېرانه، ستا په توره اې پښتونه

هره لاره ورته نيسه، هره تيره ورته څاره

هر گودر ورته گرداب که، هره ورځ ورته کلونه

شپږم

باندي ويې شلوه خپټې ، ترېنه ويې باسه سترگي
پې ورويې عېبه ژامي ، پې ورمات يې که غابڼونه
(يادونه او درمندونه)

تر هغو چې زه ملگري لايق ديوه مشر او ديوه ملگري په توگه پېرڼم ، دوه خپري
لري: انقلابي لايق او شاعر لايق او تر هغو چې زه لايق ديوه ملگري او استاد په دود پېرڼم ، هم لايق
دي او هم شاعر .

انقلابي لايق تل دخپلو خلکو په خوا کې ، دکارگرانو ، بزگرانو او زيار ايستونکو په سنگر
کې ديوه وفادار او زړور لارښوونکي په توگه پاته شوي دي ، هغه دافغانستان دکارگرې طبقې
دگوند دغږيتوب شرف او وياړ دگوند دتأسيس له شپې نه بيا تر اوسه پوري لرلي او دادی دا
نېکمرغي ورپه برخه ده چې پنځلس کاله يې پرته له خه ضعف او سستی او پرته له ستومانۍ نه
دگوند ټول اوامر منلي او له خپلو خلکو سره يې اوږه په اوږه د استبداد ، ارتجاع او استثمار
او هرډول ستم سره مبارزه کړې ده او اوس دنوي پرتمين افغانستان دجوړښت لپاره دافغانستان
دخلق ددموکراتيک گوند دمرکزي کمېټې ، دافغانستان دجمهوري دولت دانقلابي شورا او
دوزيرانو دشورا دغږي په حيث په کار لگيادي .

لايق ديوه انقلابي ملگري په صفت په اصولي برخه کې يو بې گذشته او کلک او کله هم
خپير. ملگري دی چې دخلکو دگټو په برخه کې په ځان هم نه رحمېري .

هغه دانسان ټول غرور ، ټول شرف ، ټول کرامت او عزت ديوه ولس په غرور ، ديوه ولس په
شرف او ديوه ولس په کرامت او عزت کې ويني او تل يې ديوه انقلابي ملگري په توگه له هرډول
ځان ځاني او خودخواهي او انساني هوا او هوس سره مبارزه کړې ده . پخپله يې جگه شمله نده
وهلې خود ولس او زيار ايستونکو خلکو شمله يې تل لوړه او وياړلې ساتلې ده او تل يې له ځانه
انقلابي تواضع ښوولې ده . او همد اوجه ده چې دهغه انقلابي او هنري شخصيت دبهرنیو
شاعرانو او اديبانو او په خارج کې دپښتو ژبې زده کوونکو پام ځان ته وراړولی دی . او دادی
دهغه شعر دهيوادله پولو څخه پورې وتلی او په يو شمېر هيوادونو کې لوستل کېږي ، خپړل

کېږي او تر کره کتنې لاندې نیول کېږي چې دا پخپله زمونږ د شاعرانو، زمونږ د خلکو او فرهنګي ټولنو لپاره دویار او افتخار وړ خبره ده.

خو شاعر لایق بیا د ډېرو رقیقو احساساتو خاوند پاتې شوی دی، هغه د ژوند ډېرو تابلوگانو او رومانونو ژرولی دی. تر هغو چې زه خبریم داختر مری یې په دې دلیل له ستونې نده تېره شوې چې په زرهاوو زیار ایستونکې ماشومان په هماغې شپې نهر نهوړ او وږي گرزېدل او ده دا وس نه درلود چې ټولو ته ډوډۍ ور کړي.

زه بیا بیا ددې شاهد پاته شوی یم چې کله د وطن له یوه گوټ نه یو رنځور ملګری راوستل شوی نو لایق یې سخت غورولې او له خپلو ټولو مشغولانو سره سره یې درنځور ملګري پوښتنه کړې ده.

د شاعرانو زړونه ډېر پراخ دي او دا بیخي رښتیا ده. دلایق زړه د خلکو د مینې کور دی. دلایق په هر شعر کې له خلکو سره، له ډېرو ساده خلکو سره، له کارگرانو، بزگرانو، له شپنو او زیار ایستونکو سره مینه شپې وهي. له ماشومانو سره مینه د شاعر یو ځلانده غوره خصوصیت دی. هیڅ ماشوم له هغه سره دنابلدی او بیگانګی احساس نکوي.

لایق د کارگرانو شاعر دی، دلایق په شعر کې ددغې دوران جوړوونکې طبقې د آزادۍ او دهغې له خوا د تاریخي رسالت د سرته رسولو ډېر پیغامونه شته. لایق د بزگرانو شاعر دی، د وطن د دښتو او کروندو په ښکلا هغه سپری پوهېږي چې دلایق په شعر کې ددغه ژوندي او ددښتو دخاوند بزگر ستاینه او لمانځنه ولولي.

لایق د خوارو او په کلونو کلونو لالهاندو او سرگردانه کوچیانو پر دیسانو شاعر دی، دهغو کوچیانو چې پېړۍ پېړۍ دهغوی کلې بار دي او له یوې سیمې نه بلې سیمې ته په سفر لګیادي. او لایق ښځه ستایي نه یواځې یې پدې ستایي چې د خلقت یوه باکماله او ظریفه تحفه ده بلکې پدې یې ستایي چې هغه موره، هغه د بشري نسلونو روزونکې او پالونکې ده، هغه ده چې نړۍ ته ستر او جاوداني شخصیتونه وړاندي کوي. له ښځې سره د زړه خواله کوي او دهغې دمظلومیت پیغام د ټولو انسانانو غورونو ته رسوي:

اتم

مه مې خندوه نارينه نه يم دخندا

زه يوه نارو يم دغمونو د دنيا

او:

زه دژوند جوهر د عشق ډېوه دانسان مور ومه

تا کړمه ناز که دشيطان دمشغو لا

زه دانسان مور يمه درنه يمه آزاده يم

دا د بندگي زولني لري کړه له ما

(۹۸ مخ - د بنځې ژړا)

او هم:

« عشق يې دانسان دژوندانه د بقا لاره

غېر يې مدرسه دنواغو د فکرو نو

بنځه يوه نغمه ده د عشقونو دخوبونو

ايستي ده فطرت دژوندانه له ربابونو »

(۵۹ مخ، بنځه)

لايق دهر شاعر په شان په بنکلا باندي مين دی خو هغه هېڅکله له بنکلا نه په خانگري

ډول دخوند اخیستلو هڅه نکوي، هغه بنکلا دټولو لپاره، دخپل ولس لپاره، دخپلو خلکو لپاره

پرته له تبعيض او امتياز نه غواړي.

دلایق په شعر کې هرڅه بنکلي دي، لمر بنکلی، د بنته بنکلي، سين بنکلی، گل بنکلی،

بوټی بنکلی، شگه بنکلي، خوځ بنکلی، بېديا بنکلي، چمن بنکلی او بالاخره «چونغر» بنکلی

او تردې ټولو پورته دزيار ايستونکي انسان تصوير بنکلی.

او دادی اوس لایق دثور دپرتمين ژغورنده او ستر انقلاب تر بري وروسته د«يادونو او

درمندونو» بنکلي گېډی برابره کړې او خپلو زيار ايستونکو خلکو او قهرمانو ملگرو ته يې

وړاندې کوي. هغه گېډی چې پکې هرڅه شته، «دژپرو شپو» له ياده نيولې بيا دثور ترسرو او

نهم

انقلابي ورځو پورې.

زه لایق ته دیوه شاگرد او یو کشر ملگري په توگه چې نه یواځي سیاست په ډگر کې ورسره یم یلکې دفرهنگي کار په جبهه کې به هم دهغه په خوا کې ولاړ یم ، د«یادونو او درمندونو» مبارکي وایم

او هیله من یم چې زموږ دغه انقلابي شاعر په خپلو پیاوړو ادبیاتو او اشعارو کې دثور د پرتمین انقلاب نه نشته کېدونکي او بنسټون او دهغه دنتائجو د سپرېد لو گلانو یادگارونه راتلونکو نسلونو ته ولېږدوي او هیله لرم چې دشعر دغه ستره مجموعه وکولی شي دانقلاب په را تلونکو بریالیتوبونو کې خپل ستر او عظیم رسالت سرته ورسوي.

ویاړم چې دا مجموعه وروسته دثور تر پرتمین انقلابه چې دافغانستان دخلق ددمو کراتیک گوندپه لار ښوونه او دخلکو دوسله وال پوځ په وسیله او زموږ دگوند دستر مشر نور محمد تره کي په امر سرته رسېدلی دی ، خپرېږي او دا اطلاعاتو او کلتور دوزارت لپاره دافتخار ځای دی چې دوطن دیوه زړور او با احساسه انقلابي شاعر حق وروسته ترډېرو کلو څه ناڅه وراډا کوي.

- غوږېدلي دې وي زموږ دنوي شعر سره گلان.

- او تېره دې وي دلایق دشعر ځلانده توره!

امین افغان پور

کابل-۱۳۵۷ر۵

لسم

راتلونکوته

ډېرو گړي به زماله مرگه وروسته
زما په شعر باندي وايي ايرادونه
بنايي ځيني په دې پوه شي چې په خوله مې
ظالمانو لگولوي وو مهرونه
که هر خوفلك ناوړې په ما وکړې
ما جگ کړي دي دخلکو آوازونه
ما آسمان د آزادۍ ته لار ايستله
خوخوني بنکاري مې مات کړل وزرونه
هره خوا چې درنېا په تمه لارم
خواه شوي وو ډيوو لاندي دامونه
لاس مې جگ که د دردمن د سر ساتوته
که هر خويي راځپلي وو لاسونه
هر آواز مې دمظلوم د سر سپر شو
هر يو بيت مې دمحرروم د زړگي خونه
زما هلو کي به لافخر کړي په گور کي
ومي نه ليکل د سپيو صفتونه
د حرمان په لمبو وسوم خويته نشوم
ومي نکړل مغرورانو ته عذرونه
چې زاړه کي اسير شوي ووله عجزه
ما کړل مات هغه د عرف ځنځيرونه

نوی روح مې د پښتو شعر ته ورکه
په گـلـونـو کې مې ونـغـبـتـل اورونه
تر کلو کلوبه خپـڅـي زما له شعره
د شهيدو تـکـلـونـو فر يـا دونه
خـو چـې ژبه د پښتـو يـي زه به يمـه
هېر به نـکـمـري پښتـانه زما لالونه

کابل-۱۳۴۱ر۱۱۵

وطن ته

بيا په ماراغلي چپاونه د غمونو
راکه نوى دمه اې زما بڼکلي وطنه
وينه مې قربان شه ستا لپاره درنگونو
سترگې گالان شه ستا د تروپه لمنه
ستا په محبت کې ملا ونيوم په کفر
گوري زما لپاره په هر گام کې دار او ونه
نور که له تاغواړي جنتونه د عيشونو
زه به ستا لپاره سره دوزخ ته شم دننه
ته که بې حاصل يې که جاهل يې که کاهل يې
ستا خپره که خواره، که سپيره ده، که پمنه
ماته د جهان تر ټولو بڼو بڼايسته ته يې
خوخ دې راته بڼکاري رنگينه تر هر سمنه
ماکې که خه شته دي ستاله فيضه راکې شته دي
اې پروردگاره زما د روح زما خښتنه
زه دې دتوفان په يرغلونو کې رالوى کړم
عشق کې دې پاخه کړل زما زړه او زماينه
زما له هر آواز سره پښې داميرر رپردي
خکه چې ما جگن که دا آواز ستا په بلنه
ته زما غيگر يې زما زړه يې زما عشق يې
زه دتا آواز، دتافرمان، دتامننه

کابل-۱۳۵۱ ر ۵۱۸

خلکو ته

راتپـرېري د زندان له ديوالونو
د زمان د قافلي نوي جرس
هر آواز د آزادي چې رارسېري
زما په ستونې كې قوي شي يو په لس
دون همت په يوه گوله باندې تسليم شي
مرد به نشي په گولي له خايه پس
بي له تبغه بله لار ورسره نشي
چې نه كورد رته پرېږدي او نه جوس
گوره گوره چې گرېوان يې خوشي نكړې
خودې مټې، خودې لاس وي، خودې وس
ددې تور زندان قلفونه رېز مرېز كړه
نامردې ده قبـلـول ددې قفس
په مردۍ او آزادي باندې يې تېر كړه
خه كه ژوند دې يوه شېبه وي يا نفس
سره يوشئ درواري شم خوروو خلکو
د سيـلاب منځې ته نه درېږي خس
په وطن چې خپل وطن به خلاصومه
خلکو نلـرم په زړه كې بل هوس

كابل، گذرگاه-۱۳۴۳ر۳۱

دخودی یون

دا له مورږه سره څه کوي گوردون
داملگري د تپتپانو دغه دون
له غرورمه مې سر کوز نشو فلک ته
خومره لوړدی دا زما د خودی یون
دا افسوس دی چې خپل ورور را سره نه ځي
دا جاهل، په ځان ناپوه، دغه جبون
کنې مابه دا تاریخ و اړولی
په تقدیر به مې وهلی و شېخون
که آسمان هر خو شپېرې په مخ را کړې
تسلیم نشو دا زما زلمی جنون
یو زمان به ددې خلکوپه سوک مات شي
هغه سر چې جگ آسمان ته و پرون

کابل - ۱۳۴۳ر۳۲

ديسرلي آواز

بياله غرونو رارسپري يو آواز
خوځوي په مراو و بنو کي پرواز
دنسيم مطرب په زيرو پانه لوبي
گرزوي په وچو لښتو کي شهباز
خامخا به بيا په گلو بهار راشي
بلبلان به شي چمن کي هم آواز

دنجونو مينه

يار به مې پخلاشي زړه وايي گواهي
کله پاته کېږي په سپين مخکې سياهي
چاويلي دا چې بنايسته لوتوي زړونه
کله روا شوې پرننتو ته تباهي
پرې مې زده ملازه دتسپو او نفلو نه يمه
عشق په لېونتوب را باندي وايي گواهي
يار را اچولې په لاسو کې تورې خنې
زه يم د خوبانو لاس تړلی سپاهي
ژوند يوه قافله ده د غمونو، د دردونو
يمه د غمونو په ټالونو کې راهي
لامبم هره شپه د خپلو او بنکو په تالاب کې
لېرېمه کاروان د فريادونو پگاهي
جار به جنتونه پالنگونه کرم د حورو
يار که چېرې را کړي پخپل غېږ کې پناهي
نه عې له لايقه عشق د نجونو په توبو
نه عې له زنگي نه په زمزم کې سياهي

کابل-۱۲۰۴۲۰۱۳۴۲

تاسي که يوشی ای خورو ورو زلميانو
هېڅکله به نشي څوک آزاد او نه آباد
زموږ نفاق وسله دد بنمنانو د بري ده
يوشی سره يوشی چې وطن نش برباد

ساقی ته

ساقی ماته سره اورونه را د چنبلو
څه د سولو څه د ځان رسوا کولو
هسي اور چې لپو نیو سره بنایي
توفیق را کړي د گربوان د خیرولو
په مستی کې را نه حزم د سرواخله
مجال را کړه د خپل ځان فدا کولو
ستاد شونډو له گرمی نه قرباني شم
ستاله اوره، ستاله شوره ستاله سولو
خومره خومره چې سوځېږم نه مېږم
څه قدرت لرم د ځان رسوا کولو
له ځیگره مې د وینو فوارې ځي
چې مشغول یم د وطن په یادولو

کابل ۱۳۴۳ر۴۶

دا وطن به بنکلی شي

داتياره به ټوله شي له غرونونه رڼا به شي
دا آسمان به پاک شي له وريځونه پخلا به شي
دا د خوليانو او خوگانو دوحشت شپه به
تېره شي له سترگو په يوه رپ کې الونيا به شي
دا دسويو چيغو دتيري او د ستم سيمه
مېنه د ورورۍ، او آزادۍ، او دصفا به شي
دا وطن به بنکلی شي، سمسور به شي، آباد به شي
پټ به په گلونوشي، بنايست ددې دنيا به شي

کابل.....

آزاد پرواز

گـرزم لـبـونـي غـونـدې رـغـونـه لـتـومـه
خـښـود جـانـان تـه خـو گـلـونـه لـتـومـه
اوبـنـکې مې لـه سـر گـوپـه گـر بـوان دـا خـوشـي نـه عـي
غـاړې دـ دـلـبـر تـه اـمـپـلـونـه لـتـومـه
زـه دـ بـنـايـسـه وـو دـ جـلـوې پـروا گـير نـه يـم
دې بـېـدـر دـه زړـه تـه خـو دـر دـونـه لـتـومـه
وايـي پـه دې سـيـمـه دـ کـار وـان اـور وـنـه بـل وـو
زـه يـې پـه اـيـرو کـې اـثـر وـنـه لـتـومـه
زـه انـقـلابـي يـمـه رـيـبـارـه يـار تـه وـايـه
سـتـا پـه نـظـر و کـې گـر دـشـونـه لـتـومـه
مـا د زـمـر و غـبـر و پـه دې غـر و کـې اـور بـد لـي
گـرزم پـه هـغـو پـسـې او غـر و نـه لـتـومـه
چـېرې هـغـه و رـخ چـې بـه آسـمـان لـه غـوسـې تـور شـي
يـوه آـزاد پـر واز تـه تـوفـانـونـه لـتـومـه

کابل-۱۳۴۲، ۴۴

گونگ شوي فريا دونه

شه گونگ شوي د پيړيو ارمانونه
دمرو ورته افغانانو په رگوکې
چې په هو به يې دننگ رجلي تاوده وو
اوس يې نشته بې له مرگه په اير وکې

انساني چيغه

که هر خوز ماخواني ده سره شوې
زه لا اوس هم لېونی او ارمني يم
په لاسو کې مې کړی شور و فغان کړي
دخه خامو خنځيرونو زنداني يم
په توفان مې وپروي او نه پوهېږي
چې زه مخکې له توفانه توفاني يم
خوله به پته هرگز نکړم که حلال شم
زه دخلکو يوه چيغه انساني يم
ماله مرگه وپروي او خندا راشي
چې شه وېره به کوم چې قرباني يم
دی زاړه برجونه غواړي په ماتم کړي
زه يوه نښه دبرجو دويړاني يم
له ماهي لکه دزرو حوصلو مه کړئ
زه خپو په سراخيستی سيلاني يم

کابل ۱۳۴۴۷۱۶

دمبارزي سر

کوز نشو ظالم ته په هېڅ توگه زما سر
هرخومره که گرم په وهو شو ستمگر
زه په جگ آخور کې دچانه خورمه وربشي
نه دچا خر کېږم دبارونو نه کچر
زه که دچا خر شمه پښتو به شرمنده شي
ناري به راتو کړي په سپين مخ باندې هنر

کابل.....

بيارا ژوندي شوی په وطن کې استبداد
بيا چاره سره شوې ده په وينو د جلا
پورته کړئ زلميانو شور دخلکو ديووالي
جگه کړئ ناره په غرورغو کې د جهاد

زمروطن به آزاد شي

هر آواز چې پورته زما له خولې شو په مستی کې
خوله را باندي ماته محتسب کړه په وهلو
دا د حق آواز دی چې نه مري نه غلی کېږي
کړي دې زاهدان تکل د خان دشرمولو
نه غي له رندانو شور دمینی په توبو
غلي مستي نشوه په منصور کې له وژلو
سم شو پرون بید شور بازار ملا په کلیو
سترې شوله خوله مې د لاسول په ویلو
داد انگریز سپی به له دې خلکو نه تم نشي
خو چې یې یو غاښ وي لا په خوله کې د چیرلو
ما دی درولی په غیرت پرچم د خلکو
زړه مې دی نیولی هر لړم ته د چیچلو
باد آزادی به د پرچم وزرونه خلاص کړي
خلک به ژوندي شي دهغه په رپیډلو
خور به شي هیبت زموږ د چیغو په وطن کې
مات به غنځیرونه شي له متو او څنگلو
دا وطن به بنکلی شي، آزاده شي، آباد به شي
خلاص به سي د شیخ او د شیطان له خورولو

کابل-۱۳۰۶ ر ۱۳۵۱

داغزولار

نه وزی له خولې نه مې بې ساهه ترانه
شرم د ساقی دی بې شرابو پیمانہ
زه په دې تیاری کې یوې رڼا ته منتظروم
اوس به یاران وگوري مستي د دیوانه
لار د یار د وصل په گـلانـو پټه نه ده
اخلي په اغـزو کې آزمـوینـه زمانه
جار شمه، قربان شم سره یو شی خورو خلکو
نه دی په وجود کې هیڅ یو غری بیگانه
نشته ځان ځاني کې مصلحت دلامبوزنو
سپل دحوادثو هسي غواړي بهانه

کابل .....

زما انتخاب

ماله دې نړۍ نه انتخاب که عشق د بنـکـلو
شرم دی بلبل ته چې مین نه وي په گـلو
زه په هر ذره کې د جانان تجلی وینم
ځکه یو شان څیریم سپین او تورته په کتلو
دادژوندون دروی هسي نه دی چې گونگی شي
بوخت دی زاهد د خپل آبرو په خرڅولو

د خلكو غيرت

نه به شي له تگ د استبداده سره سم
نه غيرت د خلكو، نه زمالپوونى غم
سر خو هغه سروى چې پې وار د تېرو نه وي
زړه خو هغه زړه وي چې وريت شوى وي په غم
مور به دغه خپله دنياگي بله دنيا كړو
مات به شي دې لوبه كې سرونه د ستم
هيڅكله د خلكو د بنمنان تم كوى نشي
نه جادو د شيخ نه گوزارونه درستم
زه دهغې خاورې نذر شوى قرباني يم
يوه خوايې آمودى بله پوله يې جېلم
نه عي افغانان له نامحرم سره په لاره
رزم او بزم نشي دمحرم او نامحرم

كابل ۱۳۵۱ ر ۶ ر ۱۳

دلمر جونگره

اې دورانگولورې داتياره لاره رڼا كړه
اې د سپېدو خورې دغه توره شپه سبا كړه
زما په سره وينه كې داور گرمي خوره كړه
ماته ننه زړه كې يوه دلمر جونگره را كړه

دخڼو جال

په چمن کې چې دې پړق د خندا خور شي
زما د زړه په کور کې گډه د هيلو شور شي
چې دمخ ته خومره گورم هومره سوخم
ما بد مرغ ته دې دوصل او به اور شي
په يوه موسکا دې عقل رانه يو وور
خدازده شه به لا په ما بېچاره نور شي
لېوني په غنځيرو کې فريادي شي
چې په مخ باندي دې جال دخڼو خپور شي

کابل ۱۳۴۴ر۳۵

نوی یون

تاریخ شه دی ؟ یو آواز دی
از مویي ز مورن غـورـونه
چ کوي ز مورن جـامـونه
تشوي ز مورن عـقـلـونه
ته یوه خپله نغمه سر کړه
اې ددغه ز مـان یونه
اې ددغه وخت مـالـي
اې ددې مهـال مجنونه
اې ز مـریه، اې پښتـونه

کابل ۱۲۷۱۲۴۴

د زمان خرڅ

خرڅی د زمان گرزې احمقان ورته اړم دي
داناو رسره غغلي، هر قدم کې په مخ لوېږي
يو باسي د زمان په توفانو کې د ژوند لاره
بل سپور دده په خټ په پټو سترگو پې تېرېږي
دنیا توره تياره ده د تيارو کسا نولاس کې
ډېوې يې هغه څوک دي چې سوځېږي ويلې کېږي
هر باغ فتنه د عقل، هر چمن آفت د فکر
هر څپه د سنبیل حلقه د دام ده چه غوړېږي
هر شرنگ، هره نغمه، هره سندر، هره لوبه
ځگروي دي اوسپلي دي يا سلگي دي چې خورېږي
برېښنا يې غاښ چېچنې د غمونو د باران دي
باران يې د غم او ښکې دي په ژوند باندې اورېږي
د غرب ښکلي گلان يې د مشرق په وينو رنگ دي
د شرق ساده بلبل يې بويوي ترېنه تاوېږي
پېړۍ لکه بېړۍ چې درنه شوي يې بې حده
زمور د ژوند له مال سره م جهول پلو خوځېږي
کېږه وړه روانه ده، موجهونه يې وردانگي
بې درده مانهوگان نه پې پروا کېږي نه وېرېږي
اې عقله له مغرور انسان نه وکېږه دا پوښتنه
دا ستا کاره مزله ښه عاقبت چېرې رسېږي؟

د اميد زرينې وړانگې

تورې وړبځي كوره كوره پلنې پلنې
ترې وتلې دلـمر ژيرې ژيرې ستنې
د بهار د زړه لـوگي كې ماته برېښي
داميد زرينې وړانگې سرې بخونې
آسماني برېښنا به وځاندي بېد يا ته
كه هر خو دور بـځو سترگې دي ژړنې
لمر به خور شي د شپـنـو په تيارو تالو
په گلونو به شي پتې لـوڅې ونې
اغزن غرونه، وچ لاشونه، سپرې دښتې
سم جنت به شي له څـو كو تر لمنې
ناميد بزگر به وځاندي بېواكه
ناڅاپي به ټولې پولې شي چـكـنې
خو په ډېر افسوس به بولي ځوانې پېغلې
زما د ژوند ترڅې سندرې دا غمجنې

كابل ۱۵ رر ۱۳۴۱

د ژوند قصه

ژوند د هڅو درز موني يوه قصه ده
د مرديو نامرديو په غوغا كې
گوره گوره چې فرصت درنه لار نشي
تش دخپتې او دخوتې په سودا كې

زمان تښتي

مانه هسي بېوفا گلر خان تښتي
چې له زړه دمحتضر نه ارمان تښتي
گوره هومره افتاده او زبون نشې
چې له لاسه دې اختيار دخپل خان تښتي
د آسمان په مټ کې توان دو هونه و
د برېښنا خنجر ته گوره عريان تښتي
ته لا کومې زمانې ته منتظر يې
زه يې وينم ورځې خوځي زمان تښتي
خو چې ته داليمخي کـوـخو او باسې
زماله زړه دفر يادونو توفان تښتي
په اسره به مطلوب در نشي په گوتو
ور پسې شه چې راغلي امکان تښتي
خوک به يوه او بنکه په ما او تاتوی نکري
خلک لاروهي په بیره جهان تښتي
تر گوزار دې قرباني شم لير چټک شه
چې دنښې له ساحې نه لېوان تښتي

کابل ۱۵ ۱۱ ۱۳۴۱

اغزي او گلونه

پر پرده پر پرده چې بير شي ، لا بير شي
دارنگين رنگين گلونه د بستان
لمر او تنده به د سختو نور معلوم کړي
چې اغزي د سارامري او که گلان

کمزوري ربا

د تياره ژوندون په لار کې زمونږ د مخه
يوه ضعيفه ډپوه گي سوخي بلپري
لاره ورو وهئ ملگرو باور نشته
دارنپه اوسېلي باندي تپري
زه يې وينم چې د هر قدم له زوره
لکه پاڼه د نسيم مخ ته رپري
په هر گام کې دشيطان دامونه يښي
هر لاروي ته خوروي سپي غپري
زه به ووايم دژوند خورې سندرې
خير که ژامي مې متپري يا غپري

تر هغو به دادمينې بلبـل ساتم
خو دردونه دانسان په کې چغېري
پروانشته که دالار توره تياره ده
ماته کاني بوټي حال وايي غزېري
کومه نښه چې منزل ته لوري نښي
ماته لمر غوندي رڼا کړي او ځلېري
اې زما د زړه تها کو په چودو شئ
عمر لڼه لکه برېښنا دی او تېرېري

کابل ۲۸ ر ۱۱ ر ۱۳۴۱

حرکت

نغښتي حرکت کې فطرت لوی لوی قوتونه دي
ځکه هم مکان او هم زمان په خوځېدو دی
ته لا تر شری لاندې ویده په درانه خوب یې
ستور و ته یورپ کې بل انسان په خوځېدو دی
ته د سپلا ب لار کې پنډوې وزې او مېرې
زه وینم په غونو کې باران په خوځېدو دی
خومره افسوس راشي چې تا وینمه ویده یې
بلي خواته گورم درست جهان په خوځېدو دی
وباسه بېرې خپله ساحل ته چې زه وینم
بحر قهر جن دی او توفان په خوځېدو دی
جگ شه، را بیدار شه هسي نه چې پکې دل شې
غمکه که او به دي، که آسمان په خوځېدو دی
زه د بلبلا نو او گالانو شاعر نه یمه
ماسره د شپو ورځو کاروان په خوځېدو دی
دانړی به مسته د شرابو په نغمو کمه
دومره که تسل شم چې افغان په خوځېدو دی

کابل ۱۳۴۲ ر ۹ ۷

ديپريوپه بټي كې

سر دې پورته كره له خو به او بو يوورې
د تاريخ د تاراكو نونو خپو يوورې
پولاد نه شوې دپريوپه بټي كې
لكه خو داز موينو لمبو يوورې

زه به ترخو ژاړم

ناست يې ته سبا ته او زه وينم سبا درومي
گورې زمانې ته او زه وينم چې دا درومي
پرانيزه كوگل دې چې زه بلې لمبې در كړم
زه اوس ايرې كېرم دا اورونه له ما درومي
مه څه هغې خو اته چې دلارې اورې نشته
سم شه هغې خو اته چې دا ټوله دنيا درومي
عمر خو همدا دې چې تېرېزي نه را گزري
و خو څه كه خو څې لكه حل دېرېبنا درومي

زه به ترخو ژاړم ستا په سر ته به ويده يې
اوبنكې كه درياب شي هم وچېزي او يا درومي

كابل ۱۲/۱۱/۱۳۴۲

دوينولار

ته د عشق په کارو بار کې فريادي شوې
خوک چې لوبه دمجنون کې فرياد نه کا
چې دوينو په لار ځي او نه درېږي
بيا دې هر خس و خاشاک ته بېداد نه کا

دا د ځمکوغل

زړه مې له مـکـيز دهر دلبـره سره نه ځي
پښې مې د دوران له هـر بې سره سره نه ځي
زما بت شکن مټ چې گوزارونه درستم کېږي
هيڅکله په جنگ له بې ځيگره سره نه ځي
دازخمي وطن چې دمزدور په وينورنگ دی
نور په دغه لار له ستمگره سره نه ځي
نشته د کارگر له دې نظامه سره سوله
داسپينه کـوتـره له اژدره سره نه ځي
خټ دسرمایې ته دپولادو خټک بويه
دالپـوه په روغه له کارگره سره نه ځي
دادځمکوغل، داخپټور، دغه دکلي خان
لاره دورورۍ بانـدې بزگره سره نه ځي

ليد يې نېکمرغي د خوارو خلکو زغمای نشي
عقل يې په خـير له بشره سره نه ؤي
دا خلک نور پل له استثماره سره نه بردي
دا وطن يو گام له دې بر بره سره نه ؤي

د عشق سنډرې

مينې مجنون کړم بيا باني شوم
ديار له ذوقه هسي فاني شوم
رگ رگ مې وايي د عشق سنډري
له دغه فيضه جاوداني شوم

زما تندي

چې راخوشي کړي آسمان کومه ډبره
په تندي مې راگوزار شي نابره
لازما په سر جنگي باندي شکمن دی
خه احمق دی دافلک دانا خبره
دزړه تاو به مې هېڅکله بهر نشي
که له غره سره ونه وهم ککره
که به يوه شېبه پې خوښ يم مرد به نه يم
دژوندون په کاروبار بې شوروشره
«له سپور مونه پې لاشنه لوخړه خپښي»
چا چې مور سره وهلې ده ډغره
د سېلاب تر مستي جار شم چې وردانگي
دهدف په لور په لور او ژوره

۱۳۴۶ر۵۱۷

زما شعر

اې زما غیـرتي شعره که ته نه وای
مابه چا سره ژړل دا خپل غمونه

که تالاره دمـردی نه وی بنوولې
مابه خـرنـگه پالل د زمـرو پلونه

خدا زده شه به په ما کړل دې خپلو هیلو
مابه چاته لوڅول خپل ارمانونه

په کوم ساز به مې د زړه نغمه وهله
کوم رباب به جگول زما غبرونه

کومې هیلې کوم ارمان ته به ژوندی وم
خنـگه خنـگه به مې وړل د غـم بارونه

چابه کـشـله دمـظـلوم په ننگ کې توره
چابه کـړل په ظالمانو گوزارونه

چابه وې ساده بزگر ته چې راوینس شه
ستا په وینورنگینه دارباب خونه

سخت سفر به مې په شه آسانېدی شو
نیغې لارې، بنویي پر بنی، گړنگونه

تنهائي اوتيارې شپې ددبمن وېره
بې وسي او ځورونکې منزلونه
چا به وې دغه مختور اسمان دې بل شي
ترې دې واورې دوينو بارانونه
چا به وې سپېره وطن دې گلستان شي
پې څواره دې شي بېر بېر گلونه
د وورو ويده برېښنا به چاليدله
چې سبا به ترې کوزېرې تندر و نه
چاليدی شوي د زمان ساده افق کې
سور وطن، سور مستقبل، سره هدفونه
کابل ۱۳۴۲ر۲۱۵

نوی عاشق

نجونو ما پرېږدئ چې رسوا کېږم
نوی عاشق يم بې حيا کېږم
ماله دې گرمو شونډو نه ساتئ
له واکه وزم بې پروا کېږم

جوالي ته

زړه مې راته وايي چې تپوس و کړم
څنگه دي دوند بارونه څنگه دي؟

ته چې کړی ورځ دا جوالونه وړې
څنگه دي، دملا دردونه څنگه دي

زړه چې دې له لورې نه بپواکه شي
بيادپيلاوو بويونه څنگه دي؟

شپې چې وړی پرپوزې په لاندې غولي
دا د بد مرغی خوبونه څنگه دي

بيا چې دې ماشوم له تې وژاري
دا دغم او رنځ سازونه څنگه دي

ته چې بې دې ژوند ته مجبور کړی بې
بيا ددې نظام خوندونه څنگه دي

کابل ۵۸۸۳۳۳۱۳

اسيرانسان

زمان درياب دی، جهان گرداب دی

مينه خپه ده، هجر تالاب دی

ددې پياوړو په های وهوکې

انسان اسير دی، ضعيف حباب دي

بنځه

شو ک ده دا بېباکه چې وهي لاره دزرونو
اخلي دمخ آب په تازگی کې له گلونو

موج يې دو بښتانو خپروي بر بښنا د توري
ول يې د پېکي کړی په پښو کې د عقلونو

عطر دکاکل يې دشاعر دژوند سندر
شور يې د بڼگرو دلېونو د فريادونو

اوبنکې يې په سترگو کې غمي د مرغلرو
شونه يې خندا کې سرې سکرو تې د لالونو

رنگ يې دچشمانو د آسمان لاجبري خونه
شور يې په سينه کې د کيهان د پروازونو

چم يې په جلوه کې دهو سيو درغونو
سام يې په نظر کې لکه باز د لوړو غرونو

عشق يې دانسان دژوندانه د بقا لاره
غېر يې مدرسه دنوابغو د فکرونو

بنځه يوه نغمه ده د عشقونو د خوبونو

ايستي ده فطرت دژوندانه له ربابونو

د عشق زور

نن مې ګو ګل کې بيا شور ماشور دی
د زړه بلبل مې سوی په اور دی
رګ رګ مې خوځي وجود مې سوځي
عشقه نور بس که معلوم دې زور دی

فريادي نفس

که هرڅو ترڅه رازونه زړه کې ساتم
د کـــام مينه راته وايي وايه وايه
ډېر دردونه مې د زړه په کور کې پټ کړه
اوس نو سوځي راته وايي بنايه بنايه
که هرڅو يې خوله راماته کړه په سوکو
فريادي نفس مې حال بنيي له ورايه
که مې ګوته مستبد ته کـــبره نشوه
تېز نظر به مې خطا نشي له ځايه
زه په سترگو کې حال وایمه تېزبين ته
په بڼو کې ولس ته بنايم خپله رايه

کابل ۲۲/۱۱/۱۳۴۱

زما شپه او ورځ

يارانو گورئ مينه مې سوځي
ساز دغمو مې رگو کې خوځي
خلک په شپه کې يواځي ژاري
زه په شپه ژاړم، سوځم دورځي

درزمونو پر لور

په زړه کې مې له درده فريادونه نه ځاييږي
ځان اچوم خپوته نور صبـرونه نه ځاييږي
زمور سيني دظلم په خنجر سوري سوري دي
په دې زخمي سينو کې نور زخمونه نه ځاييږي
لبنتي دخپلو او بنـکوبه بحرونو ته ور سم کړو
په غـبره دلبنتي کې توفـانـونه نه ځاييږي
په سرو لمبو کې لامبي دويتنام غبنتلي خلک
دوينو په تالاب کې خوـوبـونه نه ځل يږي
مزدوره ماتوه يي، سوځوه يي، ورکوه يي
په پنبو دآزادۍ کې ځنځيرونه نه ځاييږي
داڅوک وايي چې دام دی، تور تلک دی او کړی دي؟
په اور دانقلاب کې تور دامونه نه ځاييږي

ور دانگۍ په زړه دنيا بې مزده مزدورانو
دې کار کې نور بې ځايه تدبيرونه نه ځاييږي

زړه دنيا کړۍ ورانه، دازرې ککړي ماتي
په دې زړو ماغزو کې نهضتونه نه ځاييږي

گرېوان ته يې لاس وړه چې دا خښتن داسيرانو
وسله په ځمکه زدي نور ټينگارونه نه ځاييږي

په زړه کې مې خوځېږي دجگړو دريابونه
سینه کې خوملگرو دريابونه نه ځاييږي

اخيستی يم په مخه د رزمونو هوسونو
لار باسيه سنگر ته هوسونه نه ځاييږي

لامخکې دلايق زړه د وطن په مينه سوي
دده په زردشت زړه کې نور اورونه نه ځاييږي

کابل ۱۱۲۰۲۱۳۵۵

د بوسې سوال

مسکه شوله، وړانه شوه، په شارانه روانه شوه
نه يم پوهېدلی چې په خه رانه ستومانه شوه
چا سره چې نه پېرې په ژبه عاشقي کوي
مينه دې ناکامه، تلوسه دې لالهانه شوه
ما ويل نجلی يې؟ بناپېرې يې؟ که ملکه يې؟
دې په خداوې «ني پني مايو»^(۱) خرامانه شوه
اې دققاز حورو زه له لري نه راغلی يم
يوه مساپري ده بل خانگري راته گرانه شوه
يو واري مې وکه په تفليس کې د بوسې سوال
شونلپوته لانه وه رسېدلي پنبېمانه شوه
زه خه پوهېدم چې بناپېرو کې به مې کلی شي
مېنه مې سپېره دپلار کورله مې ويرانه شوه

تفليس - گرجستان ۱۷۱۷ ر ۱۹۶۴ م

(۱) روسي جمله ده ، معنایې داده : « نه پوهېرم »

د جنگ سنگر

د دنيا په زړه خونه ته گام شوی نوی شوريې
د زړه نظام په کور کې لگېدلی نوی شوريې
ته مضمون يې، ته ژوندونې، ته سمون يې، ته قانون يې
ته هادي دنهضتويې، اې کار گره ته لا نور يې
په زړه دنيا وړدانگه تر گوزار دې قرباني شم
تر گوزار د قرباني شم، ته دنوي جهان موريې
د بورژوا د ادا گردی خپته نه مېرې نه ډکېرې
داله خاورو که ورډ که ته يې مرگ يې ته يې روريې
ته توفان يې، ته سېلاب يې، ته هادي د انقلاب يې
ته د دغه جنک سنگر يې، ته د دغو هيلو کوريې

۱۳۵۱ر۲۱۱

د رسوايي شوق

هو مره مې مست کړه چې بې پروا شم
ساقی همت کړه گوندې رسوا شم
کاشکې مستي مې له پنبو خلاص کړي
د يار محفل ته په سترگو پنبو را شم

زمورژوند

داژوندون شه دی، دخوب لیده دي
چې را بیدار شوم، جوگه د دارشوم
دیوه بیداره فریاد په جرم
دهر ناولي دسترگو خار شوم

دمینې نا کردي

را یادېږي بیا دمینې نا کردي
گېر چاپېره رانه تاو دي سرې لمبې
په سپېرو خبروڅه کېږي زاهد ه
ماته مه کړه دابې خونده داسرې
که هر خويې پا کوم چاره يې نشي
له لېمو مې راروانې دي چينې
يار که هرڅه په ما کاندې واک يې خپل دی
بیا به نه کوم رقيب ته دا گلې

که حسن نه وای

که حسن نه وای مضمون به څه و
که مینه نه ای ژوندون به څه و
که دغمونو تجلی نه وای
زما دمستیو جنون به څه و

مرور يارته

راڅه پخلا شو — رور ياره
مرگ به په خپله جلا کړي لاره
دوه ورځي روند دی راڅه چې هېر کړو
ترخه يادونه دغم ناتاره

د توفان بچي

خه له مې رابولئ سيل د گلو ته
زه خو چيري نه يم دسلطان بچي
مادتوفانو خپو ته واچوئ
غواړي توفانو نه دتوفان بچي
تالنده چې غږ کړي دی مستي کوي
دا دترميمو د باران بچي
نشي په قفس کې پاتېدی نشي
دغه الوتونکی د آسمان بچي
شرنگ دزولنو دژوند سندر ده
نازي په ځنځير کې د زندان بچي
سر به يې کوز نشي سر کشانو ته
ځان ته که څوک وايي د افغان بچي

پلخمري ۱۹۶۱ ر ۱۳۴۴

خوني سترگې

په خوني سترگو دې وخورلم چور
ته دلبريې، که قاتل يې، که تور بور
هر خندی دې زماله عمره سره رنځ شو
خال دشوناپو دې دسوي زړه ناصور
ته مې وينی توپوه پروايې مه کړه
زه پيدايم له ازله هسي سـور
چې نه سوی وي او نه داغ وي عاشق نه دی
هر سـرباز به يو نشان لـري ضرور
ما په خوب کې مچـولي پښيمان شوم
عـاشقي له سړي يوسي سم شعور
بي له عشقه ژوندون خوشي خو سلگي دي
يا يوه لـوبه چې نه رنـگ لري نه نور
خومره پراخ دی دود او دين دعاشقانو
ورته يودی که گـلزار دی که تنور
زه به سر له خپله ياره قـرباني کړم
پرې به نه بـدم خپـلې مينې کې قصور

کابل ۱۳۵۱ر۴۱۸

انقلاب راروان دی

راروان به موج خون شي زه پوهېږم
حاکمان به سرنگون شي زه پوهېږم
دوطن دهرې لوتې په خاطر به
هر زلمی لکه مجنون شي زه پوهېږم
کوم ارمان چې دمزدور په زړه کې خوځي
په وطن کې به قانانون شي زه پوهېږم
سل فرهاډه يې په هر کاني اخته دي
دا وطن به بېستون شي زه پوهېږم
ماتي او بنکې به په سترگو دمجنون کې
تالابونه دجیحون شي زه پوهېږم
دا دن ورځي زمئری چې مور ته گواښي
پمن سپی به دپرون شي زه پوهېږم
اوس ویده بازان په غرو کې راوینښېږي
تسلي به مې جنون شي زه پوهېږم
دا چې زه يې ستومان کړی دتیارویم
دغه شپه به سباوون شي زه پوهېږم

لمر به خورشې د شپنو په تارو تالو
بريامی به زمـوز يون شي زه پوهېږم
دا دخان له لاسه وړان او ويجاړ کلی
د زيلر کښو به کمـون شي زه پوهېږم
دا وطن چې ستمـگرو تحقير کړی
انقلاب به يې مضمون شي زه ووهېږم

کابل ۱۸۴۱۸۱۳۵

گرداب

دچا او بڼـکې، دچا آه، دچا خوناب دی
راروان مې په خـبرو کې سپلاب دي
په مـوجويې لـنگر مه ژده بې خبره
گوره پام که دا ساحل نه دی گرداب دی

غزل

خومره لوی عذاب دی د عشق اورته زړه نیول
اورته زړه نیول اورقییانو ته خندل
هر چپرې چې جگه کړي خوبان نارہ دستي
ندی دود د عشق د خپلي وينې سپمول
نه اخلم په عشق کې زه له چا کسات د سولو
نه ځي له جامو وينې د بل په وينو ول
زه يې د غمونو په اورونو کې لا هو کړم
ځکه مې تمامه شپه په اوښکو کې لمبل
زما زړه د غمونو يو ناپای آتشفشان دی
نه يې شته بل کار بې له اورونو غورخول
زه به له دې اوره خپل داوښکو امبل جار کم
نلرم افسوس دی له دې پورته بل بدل

کابل ۱۳۵۱ ر ۹۳

پر غلوشاهدان

داموتري، داباغونه، داقصرونه
دابه وينو آباد شوي تعمیرونه
دابه وسپري يوه ورځ دخلکو مخکي
دچاغلا، دچاتپری، دچاظمونه

د اوبنکو سپلا ب

عشق په لپونتوب کې واک دسر راڅخه يو وور
زړه مې په گردش کې يوه نظر راڅخه يو وور
زه مې سپر که د هوسيو هوسوته
چا دسترگو جنګ کې داسپر راڅخه يو وور
صبر مې پالنګ کړ دهجران په اور دو شپو کې
اوبنکو په سپلاب کې دابستر راڅخه يو وور
ماوې دزړه ور به بنايسته ووت ته خلاص نکړم
نجونو په مستی کې دزړه ور راڅخه يو وور
زه آزاد مارغه په لوړو غرو به الوتمه
غېشو دبنويي بال او پر راڅخه يو وور
غزني .....

لندنې ټوپۍ

موزوې دلته دې سو کال وطن ودان شي
دپېريو خارستان دې گلستان شي

ټول کامونه دې گلان ددې بستان وي
دا وطن دې سم آزاد افغانستان شي

ولس دې خلاص شي د فرنگ له چاکرانو
دانگرېز صوبه دې بيا پښتونستان شي

لندنې ټوپۍ په سر پنجابي راغی
وې دا سيمه بايد ټوله پاکستان شي

دا يوهوچ دی د لندن تغيير به نشي
بايد لري له نقشې افغانستان شي

ټول افغان ملت په يوه ژبه نارې کړې
دا محال ده مگر ټول جهان ويران شي

د بڼځې ژړا

مه مې خنډوه نارينه نه يم دخندا
زه يوه ناريم دغمونو د دنيا

ستا په زندانو کې مې پېرې پېرې ژړلي
نشته را کې توان نور دغمونو د ژړا

زه د ژوند جوهر، د عشق ډېوه، دانسان مورومه
تا کوم نازکه د شيطان د مشغولا

کله دې اسيره د ځنځيرو کوم د زرو
کله دې کوميو کې بندي کوم د طلا

دازما په لاس کې کومې نه دي اتمې دي
زما دغور لښتې دوينځيتوب دي برالا

زما د سرو پېرې زوان د غلامې د ذلتونو
زما د غاړې هار مهار د ظلم دى دتا

مادآزادى يواځې نوم دى اور بدلې
ژوند مې شولوگى د دې عنقا په تمنا

زه په ټول تاريخ کې ملعبه ستا د شهوت و مه
يا يوه تحفه دستم گرو درضا

کله به چې خرڅه شوم نانز که کنیز که وم
پښې به مې شوې ماتې هر ظالم ته په نخا

لري له همځولو، له وطنه، له ملگرونه
سترگې به مې پوچې کړې غمونوپه ژړا

لاره د هوس کې هر فاسد د پټکي گل کړمه
ځای کې دعزت بيا بې عزته د هر چا

ستاشوه، اميري شوه، که ميري شوه، که خاني شوه
زماشو، که آفت شو، که ذلت شو که بلا

اوس راسره مات کړه د تاريخ دا ځنځيرونه
ايسته که له لاري تور دامونه د جفا

زه دانسان موريمه، درنه يم، آزاده يم
دا د بندگي زولنې لري که له ما

کابل ۱۶۱۲۱۳۵۱

غزل

مینه د دلب زما په سـر لوبې کوي
زړه یې رانه وړی په ځیـگر لوبې کوي
زه یو بنـدیوان د تورو شیو د ژوندانه وم
زما په تورو شیو باندې سحر لوبې کوي
کله چې یې شور د خندي خور شي په مستي کې
زما په سره وینه کې شرر لوبې کوي
هله چې له سپین مخه چاپـر که هار د زلفو
تور وړبـخ خوره شي او په لمر لوبې کوي
داسې خپه نشته چې د عشق هوس یې نه وي
شور د لـبـونتوب په بحر و بر لوبې کوي
زه آزاد مـارغه وم ترانې به مې ویلې
عشق مې اوس په بـهـولو وزر لوبې کوي
هر چیرې چې جگه کړي لایق پیاله د میو
یار په جام کې ویني په ساغر لوبې کوي

کابل ۲۹۹۶۷۱۳۴

درستم لار

نيمه شپه راوخته کـوتـې ته يوه نجـلی
پا که لـکه گل اورمنـده لکه هوسـی

مـلا بانـدې يې خـورنـده د خـڼو توره توره
شونـلونه يې سره برېـننا خوره د خونـکاری

نبض دـخـوانی يې خوـخـاوه کميس په تن کې
هسي چې بهـېـري سپينه ور بـخـه په سپـورمـی

تي يې په زانـگو داو سپـلو کې بنـکـته پورته
هسي خوـخـدل لکه په مـوج جوړه هیلـی

غېـر يې پـرانـستـلې لکه گل دسبا بادته
خوله يې له خنـدانـه ډکه کـرې وه مستـی

سترگـوته يې ميو و ور کـری رنگـدوينو
ليـر راغـونـدې شوې، تنگې شوې، خندنی

راغـلـه ورو ورو لکه درنه بېـری ساحل ته
تلـلـي له خپـل واکه مستـانه او لېونـی

ورانـه له خنـداشـوه وې يې گوره لېونیه
نه به تلـخـوانـي وي، نه شراب او نه شهـی

وتره کتاب شیشه راواخـله د شرابو
عُغلي زه يې وينم يو په بل پسې گړی

نيسه مې په غېږ کې هسي نه چې خوب مې يوسي
وړی رانه واک دی د شرابو—و بيخودی

ما په شرمېدلې آواز وويل افسوس دی
نلرم توفيق ستا دلـبانو د گرمی

زه دوچو د نبتو لمر وهلی پونده يمه
چېرې وچ اغزی، چېرې د گل تازه غوتی

شرم راته برېښي چې دې خوله په شونډو کېږدم
خاري مې دولس سترگې لايوه گوله ډوډی

زه لا روږدی نه يم په محفل د بناپريو کې
خپـږي مې له زړه نه ل فریاد د غریبی

نه بنايي رستم ته چې روان شي دمجنون په لار
زه يو مبارزيم چېرې زه چېرې شهی

توکیو ۱۵، ۱۰، ۱۹۶۳

افغان پردیس په کاباره کې

مست شو یو افغان د «تو کیو» په کاباره کې
غېز کې یې یوه پېغله لکه پاڼه د گلاب
سریې لگولې و دده په سینه باندي
زړه یې و سپارلی هوسو ته د شباب
ده یې په دوو تیولگولې وې منگولې
یښی یې قمار کې هم جنت و هم ثواب
منځ د کابارې کې یو محشر و دنخواوو
ځني نڅېدل، ځني لوېدل، ځني خراب
تاوتر سپینو متو حریره د لوگیو
تاوتر سرو شرابو تور سیخونه د کباب
شپه به نیمایي وه چې وریاد شوه خپله مېنه
ونغاړه دردونو، تې چاپېر شواضطراب
غورته یې نیردې شول بیا دلوري فریادونه
یو وره اند پېښو ترېنه نېشه دمې ناب
جگ شوله خپله ځایه نجل یې پرېښوده مستی کې
ورک شو ترېنه لوری د حساب او د کتاب
سترگې یې د اوبنکو سپلا بونو کرلې پټې
یو ورله د مینې دنیاگی ترېنه سپلاب

تو کیو ۲۹۲۳م ۱۹۶۳م

پيغام

اې د جاپان خلکو مارا وړي پيغامونه دي
ستاسي جزيره ته زما د غرونو سلامونه دي

پورې له بحر ورو، داشيا د زړه په خونه کې
اوسي افغانان ترېنه تاو شوي او چت غرونه دي

دا قهرمان قوم او بردماضي لري، تاريخ لري
ډک يې له مېرانو د هر عصر کتابونه دي

چا چې پورته کړي په اشيا کې د تېري توره
دوی ترېنه غوڅ کړي ورمېر. و نه او لاسونه دي

زړه يې د زمري، نظر د باز، يرغل يې تندردي
وړي فاتحانو ترې لحد ته ارمانونه دي

خاوره د غيرت ده ترېنه جار شمه لوگی شمه
ثبت يې په هر گام کې د تاريخ انقلابونه دي

ماله هسې خاوري د جاپان غيرتي ولس لره
خان سره راوړي دوروری تازه گلونه دي

دا گلونه خه دي دوروری برابرې بوتې
دا دافغنانو د دې عصر شعرونه دي

موز له نړيوالو نه دوستي غواړو وروړي غواړو
خکه مو پرانستي هر ملت ته د زړه ورونه دي

شرم دی انسان ته چې جنگېري له خپل وروړ سره
هر شاخکي دوينو کې فتنې دي، آفتونه دي

واړه سره يو دي، سره ورونه دي، ملگري دي
ټول بشر يوه ونه، ملتونه يې بناخونه دي

توکيو ۲۸/۸/۱۹۶۳

غرونه او سلامونه

والوتمه والوتم ، دغـرو له شو کو والوتم
راغلم دڅپو او توفانو سمندرونو ته
ستر جيحون مې پرېښود چې ټکري خوري له غرو سره
ځان مې که گوزار د سمندرو ټکرونو ته
زه وم الوتونکی دکمرونو، لامبوزن نه وم
باز ومه دغـرونو توفان راوړم دريا بونو ته
نه لري او نه لري دغـرونو نېشه نه لري
هر څومره چې څير شمه اوږدو د ساحلونو ته
هره ورځ فوجي ته رسوم د هندو کش سلام
وړمه دلويانو پيغامونه پيوندونو ته
يو وخت کې غوړپري دفوجي او هندو کش گلان
يوبه سم گلونه دجاپان خپلو گلونو ته
جوړې به غونچې کړم دفوجي له سلامونو نه
کې به بدم غونچې دخپلو غرونو قدمونو ته
يوبه سلامونه دبزگرو شم بزگرو ته
گواکې درناوی دپاکو زړونو پاکو زړونو ته
جوړبه دگېشا دزلفو تار نه ربابونه کړم
وبه بنیيم دود د ولسونو ولسونو ته

توکيو ۲۵/۸/۱۹۶۳

د جاپان سباوون

په جاپان باندې چې خورشې سباوون
زماله زړه نه راچاپر شي موج خون

هرې خواته چې خوځېږي د لمر لونه
لارو هې زما په زړه يا په لرمون

نه په دود سره پوهېږو نه په ژبه
ناهيلى ده ثمره زما د يون

ماوې نن به گوندې راشي زما كورته
سره پوه نه وو راغلي وه پرون

پاس په سترگه به مې كېنوي كه پوه شي
جاپانى زما د مينې په جنون

دلته لري د جاپان په جزيرو كه
راچاپېر دى غم د خلكو د ژوندون

يا به سرور باندې كېږدمه پوهېږم
يا به ودروم په پنبو ويده پنبتون

له ځيگړه مې دوينو فوارې ځي
چې رايا د شي خپل ځوانان هغه جبون

نيكو. جاپان ۱۹۶۳۷ر

انتخاب

په لمبو لمبو او رونه د شيباب
راکي مړه شول د هوډونو په حساب
ما هرڅه له خپل وطنه قرباني کړل
هم دغه و زما د عمر انتخاب

ما هېر کړه

ما وې نجلی لیره ستنه شه ځکه
خدا زده چې بیا سره پیدا کو دلې
د گولو خانگه را کړه شوه په ما
په سوې سايې ويل ولې ولې؟
ما ويل بازيمه د لوړو غرونو
آخريه الوزمه پوه شوې گلې
زه يم د غرو د دريا بونو نه يم
بېخايه مه کوه دا هلې ځلې
دغم وريځې پې خورې وړې شوې
لکه ماشوم يې راته وژلې
ته خوبه والوزې د غرونو به شې
چاته پرېږدې دغه ما غمځېلې؟

ما ويل هو د ژوند تقدير دي دغه
غم د مردانو، مرد دغم دی نجلي

زه يم د غم و د سمنډر به نشم
خه و کم بېلي دي د برخو تلي

رانه چا پير دي د وطن خوبونه
د غرونو مينه مې دو کاري ولي

زه هم، وطن لرمه ولس لرمه
ماته په لار دي د بري سترگي هلي

وزر مې سوخي د پرواز په هوس
گرز بدی نشم اور مې اخلي تلي

هېر که ما هېر که، لکه هېر خوبونه
خدا زده چې بيا سره پيدا کو دلي!

تو کيو ۵ر۰ ۱۰ر ۱۹۶۳

اي زما وړانه وطنه

د سوچي (۱) په ساحلو کې را په ياد شوې په فرياد شوم
اي زما بدمرغه ولسه، اي زما وړانه وطنه
دلته ژوند دی، دلته خونددی، دلته شور، دلته نشاط دی
حوري گرزې ډله ډله، هيڅوک نشته بې مينه
په دې بنگلو بنگلو سيمو دانسان لاسونه خوځي
غرونه شنه، باغونه سره دي، ټوله ځمکه ده چکنه
هره پېغله چې تېرېږي، يوه ليلا ده يوه دنيا ده
که را غبرگه يوه ورمه شي، ته واراغله له ختنه
تور درياب لوني ځگونه، ساحل اخلي ټکرونه
سپين مرغان ور باندي بنوري، شنه فضا ور باندي پلنه
د درياب دزی په شگو پېغلي نگونه کتار ناستې
هسي لامبي لکه بطې زده يې نه وي الوتنه
هر يو موج چې را پيداشي، سر را جگ کړي بيا په شاشي
خپې تللي دي له واکه، کړي د نگونه گوپر نه
څوک لمبېږي، څوک نخېږي، څوک خواله کړي يو تر بله
څوک را گرزې په باغونو، څوک گلان وړي له چمنه
د تمام ساحل د پاسه، دموزيک خپې خورېږي
خوان روسي کمپوزر وړی داميدان له بتهوفنه (۲)
په فضا کې يو ځای شوی بوی د عطرو له شرابه
په خپو کې يو ځای شوی تور درياب له سيمين تنه

څو کړنگېږي، څو ک جگېږي، څو ک جوړه ځيني يواځي
 دچاالبڅه، دچاغاړه، ديوه لاس دبل لمنه
 دچاشونلې په شونډانو، دچازلفې په چشمانو
 آزادي ده، کامراني ده، څو ک له چا نکه پوښتنه
 مگرزه غريب تنه ايم، نه نخيرم، نه څو ک بيايم
 نه دکاريم، نه دبنکاريم، نه مې زړه شته نه مې يڼه
 که نېشه شم که گوشه شم، رايادېږي درته سوغم
 درته سوغمه درجار شم، اې وطنه بې څښتنه
 دسوچي دگلو سور رنگ، سرې لمبې دي راتاوېږي
 نه آرام شته، نه قرار شته، په گرزاپه کېناستنه
 زه دکوم زخم دواشم، زه دچاپه تسلاشم
 ستا په ککار کې واک وتلی، هم له سره هم له تنه
 نه چا بوتې در کې شين که، نه چا جوړ درته ماشين که
 حاکمان کوي حکمونه، تاجران کوي شکونه
 په ځنځيرو يې تړلی، په سمومو يې لړلی
 دود دې وزې له چمنه، ځوځ دې خپړي له سمه
 په کابل او په زابل دې، دنفاق اورونه بل دي
 لور خپل مور ته په زړه غله ده، زوی له پلاره کړي وهنه
 څو ک ناروغه څو ک په لورزو، څو ک په ورزو، څو ک په سپرو
 ټول ژوندي دې بې پر توگه، واره مړه دې بې کفنه
 نه ورشو شوه دشنپليو، نه پتي شول دلبنتيو
 نه شپونکی مور شو په غوښو، نه بزگر مور شو له نغنه

ستا دپاک آسمان دلاندې، ټول جهان ويران ويران دی
ټول جهان ويران ويران دی، زه به کومه سمومه
زما دې لوره وي په مينه، دافغان په پاکه وينه
نوی زړی به رسيږي، زما په وينو به شي ونه
گام به واخلمه ميدان ته، سر به کېږدم امتحان ته
ستا په لوري به درځمه، که شي لار دستنو ستنه
ستا ویده به رابيدار کم، ستا لار وړکي به په لار کم
ستا دغرو ویده بازان به، را اوچت کم له دمنه
اور به بل دآزادی کم، بيا په خپله به پتنگ شم
خپل ژوندون به ترې قربان کم خود به کم د عشق مننه
ترهغو به لاس وانخلم خو په غرو کې دې رها شي
اې زما غريبه ولسه، اې زما وارانسه وطنه

سوچي ۱۱/۲۱/۱۹۶۴

(۱) دتور سمندرگي په غاړه دروسيې يو ښار

(۲) بتهوفن (۱۷۷۰-۱۸۲۷) دجرمني د کلاسيک موزيک يو ستر مصنف .

مايا کوفسکي

په مسکو کې د گور کي د کوچې خوا کې
مايا کوفسکي درېدلی لکه غر
ملتونه دشورا ورته ولاړ دي
غوړولې ستر مسکو ورته وزر
خپل هدف ته هسي خیر دی ته به وايې
په بنکار نښتی دی دوزي باز نظر
هومره دروند هومره ډاډه په خای ولاړ دی
لکه ونيسي خوشحال خټک خيبر
چې کلونه شو تېرې دي لويېزي
زمانه ورباندې نلري اثر
پخپل يون کې يې آسمان له گروې ونيو
له تقدير سره يې ووا هه ټکر
په حرمت مې مغزی هيچاته کوز نشو
مگر ده ته مې کوزېزي مغرور سر
په عالم کې يې دسولې پيغام خور که
ورورولي ته يې راوباله بشر
مگر ته اي ستر انسانه، اي شاعره
تابه ستايي شو شاعر شته خواثر
شو دنيايو ستا پيغام به ژوندي ساتي
ستا اشعار ، ستاسرودونه، ستاهنر

زماله زړه را اچتېږي داچې وایم
مایا کوفسکي درېدلی لکه غر

مسکو ۱۹۶۴ر۷۳

قلندر شاعر

بیاد زمانې ډمې اخیستی نوی چنگ دی
لاس کې یې نیولی دبادې په ځای کې بنگ دی
بیا په غرو رغو باندي خور شوی دبهار نسیم
غور نه مې چاپېر دجنکو دزلفوزنگ دی
چاباندي چې لگي دراتلونکې پسرلي نسیم
دغه زور جهان پې دزدان په شاني تنگ دی
سین چې له ډبرو سره سروهي په لاره کې
بنيې په بنکاره چې حرکت پخپله جنگ دی
زه دشلم قرن قلندر غوندي شاعریمه
زما بوسه په ټولو جنکو باندي قلنگ دی

کابل ۱۳۴۵ر۱۲۲۵

د سبوی پېتې

لاره کې موټر په یوه بېوزله ماشوم راغی
وواهه موټر له ځایه لس گزه گزار شو
و درېد گړندی لکه خونی لېوه پس ته
راغی تر افیک یوڅه مبلغ ته تمه دار شو
یوه شبکې وروسته ماشوم خلاصې کړلې سترگې
و درېده ، بې واره په ژړا او په کوکار شو
ماوې گوندې ژاړي خپلو وینو او زخمونو ته
ده ناڅاپي پرانیستلې شونډې په گفتار شو
څه شوه خدای دپاره هغه زما د سبو غوټه
پلار به مې پې مړ کړي که خبر زما په کار شو
کله چې پې ستر گې په پاشلو سبو راغلې
هڅه یې ورو کړه بیا په ځمکه راگوزار شو
وېرېرېدې گوتې په خاپوړو ورنیرېدې شو
غېز یې تر پنه تاو کړه په سبو باندي هوار شو
وینې یې لښتی شوې په ماشوم صورت یې راغلې
توی شوې په سبو ، د سبو پېتې یې خونکار شو

ما چې په ژړنو سترگو وليده د الوبه
زړه مې له نړۍ او نړۍ والو نه بېزار شو
يو په بېكسى كې وزى مري دموتير پنبو ته
بل په بېكسى كې خلك وژني او سالار شو
اې په زرو مستو ليز راكوز شئ چې دا فقر
ستاسي دچرچو په قيمت خلكو باندي بار شو

كابل ۱۵، ۱۳۴۳

له زمانې سره يوځای

تښتې شپې او ورځې زېږي نوې زمـانې
غځلي زما له خولې ورسره سمې تـرانې
لېږم له هر گام سره لښکر د ارمانونو
ساتمه راتلونکو ته درزم نشـانې
لوېم لکه باد د سباوون ديار په زلفـو
غوږم ماتولو د ځنځير ته بهـانې
هر آواز چې جگ شو دمر دانو له مری نـه
رېږدي يې له زوره زړې شوې بتـخانې
راشئ چې د ميو دريا بونه راروان کـړو
نوي ياران نه مستوي دغه ميخانې
غځلم د زمان له قافلو سره په مـخه
ودي کړي رقيب څه يې چې خوښه وي کانې
سرکه رانه پرې شو مابخشلی دی په جنگ کې
نکړي سربازان له دښمنانو نه مـانې
لري کړه صياده داعبث دامونه لـومي
زه يرغلي بازيم روردي نه يم پـه دانې
هرې زلزلې سره په غرونو دوطنـ کې
زما د زړه له اوره پورته کـېږي زباني
مه يې وپروه لايق دسر په سودا نـدی
هسي خدايېر و غواړي سر بازي ته بهـانې

بوله دپسرلي هرکلي ته

غرونو باندي پلني شوې وريخي دنيسان
مخکې باندي اوري مرغلي دباران
مستشول بيا چرونه په نغمو کې دزر کانو
خوخي کتارونه بيا دزاهو په کسمان
هره ترانه چې د درياب له خپو وزي
پو کړي په بېخانه دنيا گي کې نوي خان
خاندي په ډبرو خراغونه دلاله
وزي له سپرو خاورو گلونه دريخان
سپين گلان په شنه مرغه کې برېښي زماله سترگو
شپه کې دمستط ده شنه اسانکې کهکشان
هر شاخکي دوينو مې لمن لمن گلونه شول
رگ رگ کې مې خوخي دشعرونو بلبلان
ورېځې چې کتارې شي دغرو په ديوالونو
ته وايې چې خوخي په افق کې سپين وښان
شور چې شي دتالندي غوزوته هسي رسي
خغلي په اسمان کې يرغلگر جنگي اسان
سم شول په سارا باندي دگلو چپاوونه
وخاته په ترو دريدي گلو سپايان
غشي دلماوري له کړ کيو دوريو
شني زرغوني واخيست له رستم خخه کمان
جوړ کړل پسرلي له نسترن نه سپرونه

وايسته له تېکې سوسن توره داحسان
وربځې په افق کې سرې سکرو تپې شوې داور
تاو شوه استالف نه سره لمبه دارغوان
سپين دواورې الوزي دغرو له سر او بزيري
زور چونغر بدل که لمر دميني بيا په ځوان
تالو کې خورې شوې دشپونکي دشپېلي څړيکې
بولي طبيعت ته گوشه گيره شاعران
رسي دبرگر ستومان زړگي ته نوې دمه
خوځي په رگو کې دشپانه نوي ارمان
اوبنکو دباران ته دبر پېننا خوله خندني شوه
زور جهان تکرار که داضدادو امتحان
ويلي الماس شاخي دتا کوله غوڅو خانگو
گلو ته نذرونه دشرا بو وړي رزان
ته اې زما ياره ولي گرزي لري لري
راشه چې سيندونه دخنداوو کو روان
زه به دخپل زړه بلبل راضي کمه چې در شي
خير که په سينه باندي دې رپي دوه بازان
جار به دابلبل ستا دبازانو تر مستي کم
جوړ به بل دده له فريادو کمه جهان
وخانده چې وسپري غوتې ماشومې شوندي
وناخه چې مست شي هم زمين او هم زمان
ما باندي خوره که يوه خيمه دتورو مشکو
يو ځلي خواره که په پالننگ زما زلفان

زړه که دې دبنکار مينه لري زما دلبره
غشي دپنوزما سينې ته که نشان
مه گوره او بو کې هسي نه چې ستاله مخې
چوبه زما دمينې دنياگي شي په توفان
ماله دې ساړه قابله و باسه دورغو
مست مې که، بېخود مې که، قربان مې که تر ځان
شور راکه، گداز راکه، قدرت دسر بازي راکه
ماته هم طبيب شه، هم دارو شه، هم درمان
ومي منه، زړه راکه او يار دتور و شپو مې شه
مي شه، پيمانه شه، زما تن شه، زما ځان
ومي سوځه، ومې رڼه، خاوره دسارامې که
کاشکې سپېلني شم او له تا شمه قربان
گل مې که، بلبل مې که، شانۀ دخپل سنبل مې که
او ياره! له خپلي بېدردي يمه ستومان
داسي بېدردي چې سوځي سوځي مې هلو کې
داسي بېدردي چې سروي زما فغان
داسي بېدردي چې زما له مينې سره لوبي
داسي بېدردي چې زغماي نشي عاشقان
يو ځلي دې سترگې زما په زړه که هسي خبني
واورم فر يا دونه کې دننه دانسان
هله به بيا و بولم دژوند خورې سندرې
وبه شرنگومه جر سونه دکاروان
سمه به گرمي کرم دنغمو په مرو ايرو کې

مست به کم سيندونه سپيره غرونه به لړزان
ور به ماتوزرونو ته پيوند کمه دهيلو
ور به مړاووهيلو ته گرمي کم جاودان
متې به مې روغي کم له تير و دپولادو
سر به حادثو ته کم داوسپني سندان
دې لوڅو پټو کې به خواره د عشق گلان کمه
خپل بنکلي وطن ته به جهان کمه حيران
شپوله به د گلو په عطرو کې لېونۍ کمه
بېل به کم دوريو له رمې خخه لېوان
اوري به خوبني له کاني کاني، بوتې بوتې
سم به شي له هيلو د زلمو سره زمان
يو به سي سيندونه له دې غرو سمندر ونوته
زمونډور ورولی او ديو والي داستان
مست به سمندر شي له تودو بشارتونونه
وبه نخوي په تورو تلو کې کبان
بيا به دخپو هاتيان ورولي په غېرو
وبه خوځوي زمونډ په فخر کې توفان
هله به ومانا کامه او بنکې مرغلرې شي
هر داغ د سپني به مې يا قوت شي درمان
هره ترانه چې د لايق له خولې نه وزي
وايي حماسه د عظمتونو د افغان

کابل ۱۳۴۱ ر ۱۷

بولله دوطن په ماتم او پرتم کې

بيگـا خوب كې را بنـكاره شـوه دخـوشحال دمنډو سيمه
له لېمـونـه مې روان شول په خپـو خپـو روډونه
اورا خيسی و شنېـليو دمردان په پولـه پوله
اورېدلې ترې سـكرو تې، جگېدل ترې نه دودونه
دپنجاب له تورې خولې نه، شنې لوخړې غړوسكه غړوسكه
تو يېـدلې پېـنورته، وې يې نيسـه اې پـنـتـونه
هره ونه فـريادي وه، چې زه سوځمـه زه سوځم
له هر وره هرې كـر كـى نه، چاپـير شوي وو اورونه
دوطن په شنه لمن كې، په هر باغ او هر چمن كې
بهېـدل داور سينـونه، جوړېـدل كې تنرونه
دپنـتون په برخه جنـگ شو، خپل وطن وړ با ندې تنـگ شو
دننگيا لوپه كور راغله، دلوتـمارو چپاوونـه
دمير ويس مری ته لارې، دگرگين خونې منگـولې
دغوټې هيلو ته سيخ شول، دخزان ساړه بادونـه
دايمل په غيرت خاندي، دپنجاب دغلام سترگې
دبا با له نغـري باسي دپنـتـون عصمتی جوـنه
دلـنـدي له سينې وزي دغضب تـكې سرې كو كې
دخيـر په زړه كې اېـشي دپـر يو كسـاتـونه
دپامـر په خو كو خـاخي دالماس له تورو لوبـنـكي
بله نشي له دنـمنه مـاتـو و به غـلا فـونه

دهېلمند د خپو وښې، له غضبه گونښې گونښې
سره غغلي لکه ورېځې، سره اوړي لکه غرونه
اباسين چې لاسي سردی، پښه تړلی په ځنځير دی
اوس تر زغرو لاندې ناڅي، جقوي تور ځنځيرونه

دابه کله پای ته رسي داز مور د پيغور عمر
دابه کله رالنه پري داز مور د کور غمونه
دابه کله رانرې د غليم د ظلم بارې
دابه کله پورته کېږي داز مور سره بيرغونه
دابه کله پای ته رسي د پښتون ناپايه چيغي
دابه کله تمامېږي دا کير دی سترې مزلزنه
دابه کله پای ته رسي داز مور د خلکو منډې
دابه کله اوچتېږي دالو بډلي تپت سرونه
دابه کله راپارېږي داز مور د غوسې تريخي
دابه کله راپاڅېږي داز مور خره غيرتونه
دابه کله راتولېږي، تر وطنه به جارېږي
دا ددښتو د لمر سوي، دادغرو رغو پسونه
خو به دغه تور پنجاب وي، ز مور په وينو به سیراب وي
خو به دوی وي او حکمونه، خو به مور او زندانونه
خو به دغه دود وي، ورسره به مردودي وي
خو به داملو، او ملونه، خو به دادم او دامونه

خو به دغه پېښور وي، پښتنو ته به سقرو وي
پنجابي ته به جنت وي، پکې جوته او جامونه
خو به دغه اباسين وي، له غموبه يې زړه شين وي
خوبه دې جنګي خيبر ته ور په برخه وي شرمونه

اې دلو ننگو ککرو! چپرې خاورې شوي د خاورو
د خوشحال په شناختو گززي د اورنگ د زوی اسونه
د تاريخ مېرني چپرې؟ تبغ يې کوم، لښکريې کوم دی
دافغان په نامه چپرې، هغه غغاستې او ننگونه
گرمي تللي ده له لمړه، پښتو تللي له خيبره
په تيرار خورې شوي، سرې شپې ساړه کلونه
په دې خاوره کې گرمي وه، په دې خاوره کې مستي وه
په دې خاوره کې نغري وو، په دې خاوره کې دودونه
له اټکه تر چتراله اوس ختلي سا له سيمي
نه يې ژوند شته په هلو کې، نه يې خوځنده نبضونه
اوس چې دلته کوم پښتون دی، بڼه مريی دی بڼه زبون دی
نه يې زړه کې عشق دتورې، نه يې سر کې هوسونه
داچې لورې يې شملې دي، دکلدارو يې اسرې دي
دافغان په ننگ خوک نه کا، نه جنګونه نه مرګونه
اوس دبست په تاق کې خوب کا دساراسترې گيدرې
دزرنج په شګو ناست دي دو حشي لپوه پلونه

اوس دغور په غرو کې ور کې دغوري زمريو خالي
اوس دبلخ خاورو خوړلي هم يما هم يې توغونه
دمحمود په بنار خوره ده دتاريخ دمرگ پر ستنه
نه پيالان، نه يې لښکرې، نه ارم، نه يې رمونه
په باميان دآسمان سترگې تکې سرې لاله غضبه
دبودامخ پسې توري لا داوښکو غورځنگونه
دچونغر په لمن ور که دکوشان د دور نښه
موتې خاورې ټول بنارونه، خو سکروځې ټول قصرونه
بر دغور دغرونو غاړې، بې غروره بې سروره
جام له شرمه خوړند کړي هر يرو دته خپل غورونه
غر جستان چې ويرانه ده، کې ويده لازمانه ده
شرمنده لوړو بادوته، دبا بادغرو سرونه
بدخشان لورې وژلې، انسان وړې، حيوان وړې
خه که غرونه يې سره زردې، خه که تيرې يې لالونه
اې آزادو خلکو خه شوي؟ هوډ موخه شو، ننگ موخه شو؟
کوم دي کوم دي يرغلونه، چېرې چېرې مرچلونه؟
کله کله به ناره شي، تکه سره به تاتاره شي،
داتک لمن به سره شي او آزاد به شي مريونه؟
دا جنگي مارغان به چېرې، خوروي دبري زيري
دا آسمان به کله پوښي داوړونو درمندونه؟
دا به کله راځرېرې دغضب دتوفان ورېځې
دا به کله ترې اورېرې سرې سکروتي تندرونه؟

دابه کله کانه چوي، دابه کله غرونه خوخي
دابه کله تکه سره شي داسمان دانيلي خونه؟
دابه کله غبشي ولي تر برېښنا چټکې گوتې،
دابه کله توري باسي دپولادو مړوندونه؟
دابه کله لاره وزی درانه جهان پر لوري
دابه کله پخلا کېږي رټل شوي ارمانونه؟

اوس خو و خوځه له خايه چې داور لمن ته رسي
په نغري نغري دې اوري دپړيو لعنتونه
ستاد توري باچا خان شو دپنجاب دخندي خلی
ته لاشه ته منتظر يې نور به شه وي ذلتونه
که اورنگ دی که فرنگ دی، دواړه يودي، واړه يودي
که ايوب دی که بوتو دی دهماغه خره غورونه
توره وباسه له تېکې چې ريښتونې يې باور شي
ستا په ننگ او په مېرانه، ستا په توره اې پښتونه
هره لاره ورته نيسه، هره تېره ورته خاره
هر گودر ورته گرداب که، هره ورځ ورته کلونه
باندي ويې شلوه خېټې، ترېنه ويې باسه سترگې
پې ورويې خپه ژامې، پې ورمات يې که غابڼونه
سمه غر ورته سنگر که، ناپاياو ورته گودر که
پرېکوه ترېنه لاسونه، غوڅووه ترېنه سرونه

هر قدم ورته درېره، هره لـوېشت ورسره وژنه
چې په مخه ورا داسې دپېـړيو تـلـار اكونه
د كـبرونو كـنډولـي يې تورو خاورو كې نسكور كه
چې راپرېوزي له مستي نه، چې را كوز شي له جنونه

زه دې خپل وړه ته حيران يم، دې بې وسه وطنپال ته
ته به واپې اجاره دي، ددې ټول وطن غمونه
د شاعر زړه خو شاعروي حسن غواړي شراب غواړي
جوړوي په تصور كې دخپل خوبني جنتونه
كله رغړي پاس په ورېځو، د سپوږمۍ د شودو جام كې
يا د يار په توده غبر كې په سراړوي اورونه
د شاعر دنيا خو هسي يوه رنگينه دنيـاگۍ وي
دا په تاوولي رالام شول ټول دردونه او رنځونه

اې وطنه زما تنه دا د تاد مينې كاردى
چې را سم يې كړه كوگل ته دا دوينو سېلاوونه
ته زما د عمر خوند يې، ته زما د زړه خاوند يې
ما گاللي ستا لپاره څه چې دي ټول كړاوونه
ما چې هر چېرې خندلي په مستي كې ستاله شوقه
زما خولي ته را سم كړي ظالمانو خپل سوكونه
ما چې تا باندي ژړلي، ټولو سپوږمۍ راته غپلي
ستا په سر راته څېرمه دي د سپكياوو تعذرونه

که هرڅو په تا څور پرم له دې څوره نه مړ پرم
ستا لپاره يې زغمای شم څه چې دي ټول کړاونه
زما په ټول وجود خورې دي ستا د مينې د لمر وړانگي
زما په پله پله کې بهېري ستا د مينې شرا بونه
ستا نسيم د لوړو غرونو ځان پوکي زما په تن کې
ستا د د بڼتو د باران بوی مستوي زما رگونه

دا وطن دې تل آباد وي، داسنگر دې تل آزاد وي
پکې خوځې دې وريځې، کې بهېري دي سينونه
پکې پلنې دې رمې وي، پکې ډېرې دې گلې وي
کې دې څرې سور کې وښې، کې دې ځغلي سپين اسونه
کې دې بنورې د لمر وړانگې، کې دې ناڅې د گل څانگې
کې دې ځلې رڼې پرڅې، کې دې مست وي شنه رودونه
د آسمان خول دې رنگين وي، د بېد يا خادر دې شين وي
لنگوتې د غرو دې سپين وي، سور انسان سره هډفونه
توره ورېځ دې نقاشي کا، مسيحا دې جما شي کا
زمر دې فرا شي کا، رشک چين دې شي د بڼتونه
د افق لمن دې سره وي، په دې غرونو دې خوره وي
کې دې الوزي بادونه، کې دې پاتې وي يادونه
دا يادونه د ننگونو، دا يادونه د جنگونو
دا خورې ورې کلاوې، دا اوچت اوچت بر جونه

دا دسپاندو بوي بېديا کي، دادنجونو شور په ورا کي
دا جلگي جلگي ملـکونه، دا هوار هوار رغـونه
دغه جگي جگي ترې، دغه غـرونه درې وړې
دا بهان بهانده لږې، دا خپان خپان خوړونه
دا په واورو پتي شو کي، دغروب دلمبونو کي
دا خنخير خنخيري غاړې، دغه نېغ ختلي غرونه
دا غونډۍ غونډۍ دخاورو، دا پوتي پوتي دشگو
دغه خوړې خوړې تيرې، دا پورې پورې کمرونه
دا دتالندو سندري، دزليو مـرغلرې
دا بير بيره بوتې، دا حشي وحشي گلونه
د سپورمۍ په بنکلي شپه کي، دچوپياوو په سينه کي
د وبنانو کاروانونه، دشپـليو آوازونه
دغه شني بخملي بنپخې، دا په غرو خپري ورپخې
دا چمن چمن گلونه، دا رنگين رنگين لاشونه
دا سندري دپوتيو، دا شفتلي د پتـيو
دا لنبکري دغوټيو، دا بخملي بخملي چتروونه
دريدي توفان په راغ کي، دگلاب مستي په باغ کي
دا دنيا دنيارنگونه، دا دريا دريا عطرونه
دغه بنويي بنويي پر بنې، پي خورې دبېننا کر بنې
په ډبرو کي پرقـونه، په پرقو پسې ټکـونه
همدغه زما وطن دی، خما خان دی خما تن دی
له ده بل زما اورونه، له ده رنگ زما عشقونه

دی رنایزما د سترگو، دی طاقت زما د غیرگو
دی زما د ژوندون شومه، له ده روغ زما فکرونه
له ده جوړه زما وینه، زما ژوند او دده مینه
له ده پلنې داسندرې، له ده پورته دا شعرونه
له ده جوړ زما بنیاد دی، هم مې پلار هم مې اولاد دی
ده ویده کړه اجدادونه دی به روزي اولادونه
خوژوندی یم دی مې کوردی، بیا چې مړشم دی مې گوردی
زما تن د ده له تنه، زما هډ د ده هډونه
زه که سایمه که تن یم، سرتړپایه د وطن یم
زه وطن یم، زه وطن یم، زه یې سین، زه یې موجونه
خو همدی زموږه مل وي، د نجات ډپوه به بل وي
دی قوت زموږ دمنلو، له ده جگ زموږ غبرونه
زه همدغه قبله ستایم، دا لمنځمه دې ته پایم
دا وزر زموږ دهڅو، پې ژوندي زموږه زړونه

د «لایق» د سینې اوره خپل نغري کې لېونی شوې
و دې نه بنسټول نړۍ ته، د وطن د زړه داغونه
لا کیردی هغه کیردی دي، چې پې تېرې سل پېرې دي
پېڅول لا دوزغڼو، د کوچي لاهغه خونه
دا انسان باید آزادي شي، یو محل و خاندي او شادي شي
دا هېر شوی باید یاد شي، ظالمان شي سرنگونه

لاگالي يې له ناکامه، له آگاه تر انجامه
درانده آسمان خورونه، دکانه حاکم ظلمونه
دغم خلي بايدوران شي، پې ورسم ياغي توفان شي
وحشي خان عاجز انسان شي او هوار شي لوړ تر جونه
دکالاله لوپشتې لوپشتې، شي دزور کمبله ټوله
شي ټا ټوبي دبزگرو، بزگران شي سره ورونه
دغنمو طلايي سين، دملاک دزره هلاک شي
يو غل وخواندي بزگرته دا سور سين سره يې موجوده
دکبنتو په سره درياب کې سمه ساواخلي دا سوی
شپبه وغوروي لمرته خپل آزادتن او هډونه
دموگرو په تياره لار برېښنا وغځوي مزي
په نامېندو زرو خواره شي داميد زرين وزرونه
دبزرگرونو دژوندون حاله ډوبه ډوبه شي خوښې کې
پکې ډک شي تش جامونه، پکې تش شي ډک خمونه
داویرجن ماښام برات شي، داغمجنه ورغ اختر شي
په دې وچو دښتو راشي دشنپليو دريا بونه
دجوار ډوډۍ لنده شي دعزت په سپينو پيو
ليرونه ښانه شي لير پا که دپيريو ره خونه
زيار ايستونکې را بيدار شي، په رازونو خبردار شي
همغوي جوړوي لارې، همغوي باسي پلونه
هرپاخون يې آبادي ده، هرغور ځنگ يې آزادي ده
هرآواز چې را او باسي، غورغوي تور زندانونه

له دوی بل چپرې چې اوردی، له دوی جگ چپرې چې شوردی
پې توده فضا دځمکې، پې رانه واره بنارونه
دوی ضامن دآزادی دي، معماران دآبادی دي
په دوی گرم سنگرونه، په دوی بنکلي نهضتونه

کابل ۱۵۴۱۳۵۳

د زردشت د بنار پسرلی

بیاد بلخ په شنه ور شو کې، دلاله په درمندو کې
ده ور کېرې لېونو ته د بهار ساقی بلنه

بیابان خوله خوله دی، د تازه باران له اوبنکو
د وړمو سپېڅلي سین کې، د غوتی جامه نونه

غورولې په سارا کې بهار فرش درنگینه وو
زړه ځمکه ځوانه شویې هر قدم چکن چکنه

د بخدی په کنډوالو کې گام په گام د گلو شور دی
شرنگوي د گلو پانې د عاشق نسیم لمنه

ورېڅې گل شي بیا سنبل شي د مار مل د غره په تپه
ریدی خپړي په بامونو، خاپول وزی له دمنه

له رنگین افق نه اخلي جا دو گر ما شام مچکې
په پستو پستو وړمو کې عقل وړي له عقل منه

لمر چې کوز شي ډوبېدو ته به وایې د اور توپ دی
یا عاشق زړه د غروب دی، راوتلی دی له تنه

یا د سرو گلو له موجه رابعې راپورته کړی
د وفا په وینو لژند خپل یاغي سر له کفنه

ته به وايې له آسمانه اورېدلي سره گلونه
يا مجنون ده غوړولې په شنپليو خپله ينه

يا سره توره دچنگېزه راوتلې بيا له تېکي
چې خوټېږي زړې وينې په بخدي کې لاترنه

يالمبه د نوبهار ده دلاله په اوغلو کې
يا زردشت په سجده پروت دی په سکروټو کې دننه

يا سرې وړانگې له جنته يزدان لوني پر گلونو
ياتوی شوی پر جهان دی جهنم له اهرمنه

د سرو گلو شاته بنکاري د البرز بخملي ناوې
لکه پېغله چې پرته وي دوو صال په سره پر ستنه

پاس له خو کوراشپوه دي تورې ورپېڅې رنگې رنگې
لکه پرې چې زدي په تيو خورې خنې شل کلنه

په بېديا کې سره خاندي سپين گلان له سرو گلانو
په باغو کې لاس تر غاړه بنفشه له ياسمنه

شنې غونډۍ په گلو ډوبې ، پې خورې زېږي پټارې
ته به وايې زېرقيطان دی د پسرلي په شنه چينه

په دې بنکلي شنه وطن کې ، ددې خاورې په لمن کې
کاشکې گل ديبابان وای يادشنو درويوه ونه

يا باران دپسرلي وای اور بډای په تزيو ځو ځو
جگېداى له هره ځو ځه دغو تيو يوه ونه

په درياب کې يوه خپه واي يا په ورېځو کې لمبه وای
دغو مېرو ته مې بنوولای د ژونديو خوځېدنه

جگي جگي ساقي راکه، سره اورونه مهيا که
مروړ يار راپخلا که، چې پې وچېنو يو څو مننه

ورکوه يې ورکوه يې، مستوه يې مستوه يې
خندوه يې خندوه يې، له سپېدو تر ماخوستنه

تښه دخم اورونه، تودوه ساړه جامونه
چې دا يخې شپې يونسي، سور ارمان له ارمانجنه

چې دميو په مستي کې دا جهان لمبه لمبه شي
چې د سرو گلو په سين کې دافضا شي سره بخونه

چې دسر له سودا خلاص شي سودايي دتوروزلفو
چې د عشق په سوي اخته کاد مطرب سينه دننه

گوندي نوي کړي تارونه دزاره رباب په ستوني
گوندي سر کړي په نغو کې يوه نوې ازموينه

بلخ ۱۳۵۴ر۲۱۲

وطن ته

اې وطنه زما د ماشومتوب
زما د ناپوهۍ او لېونتوب
زما د بد مستۍ د زلميتوب
زما د بېخوبيو د آ شوب
اې وطنه زما!

فکر مې د تا د غرونو باز
مينه مې د تا د رگوساز
شعر مې د تا د زړه آواز
ستا دسترې مينې د اعجاز
اې وطنه زما!

درد دې دوگړو زما د حان
سر مې ستا بې سرو نه قربان
مه اوسه بې تانه زما نشان
اې سپېڅلې خاورې د افغان
اې وطنه زما!

د پولادوزره

دا پولاد دى كه له غوښو نه جوړ زره دى
چې جك كړى يې په ننك پرچم دخلكو
سپېلنى يې د سپر غيو د غيرت شـم
خوك چې زره كبابوي په غم دخلكو

وطن ته

ستا په وچو د بنتو غرو كې اې وطنه
ستا په لارو سر كـو كې اې وطنه
ستا د هرې لوپشتې ځمكې په سينه كې
ستا په شاړو او مېرو كې اې وطنه
ستا د ورېځو او شينكي آسمان په زره كې
ستا په وچه او اوبو كې اې وطنه
په جومات كې، په مكتب كې، په دفتر كې
ستا د مـرو په هديرو كې اې وطنه

سرې لمبې او آفتونه راروان دي
جايران په دې حدودو حاكمان دي

كابل ۱۰۱۰۱۰۱۳۴۶

تېرشوی بهار

دخوانی پر خمار را غلمه زړښت ته
خو مې سترگې خلاصولې بهار تېرو
ترا مې لاس ور غځاوه دیار کاکل ته
دمستی د شپو او ورځو کتار تېرو
کله چې ونږېږي تور قصرونه
کله چې ورپېږي سرې جنلې
کله چې غبرگې شي په لوږو برجو
د پونده وو درغلي لمبې
کله چې پلنې شي په غرو رغونو
دخنځي رود مـ اتوو تپې
کله چې و خوځي د سین په زړه کې
مستی، بیباکه، لېـ و نی خپې
کله چې تندر او برېښناوو سره
سر را اوچت کړي د مظلوم اسرې

زه به بیـ اهله ترانې لیکم
په خپـ لو وینو به تپې لیکم

۱۳۴۸۷۲۰

پښتون

شه ساده دی دا پښتون چې تر بگني کا
زه د زړه ويني پي چنم دی د بنمني کا
خلکو لاندې تر پښو ستوري سپوږمۍ کړل
دی لا دوو مېړو ته ناست دی او شپني کا

د خوانی لمبې

راځه راځه اې مستانه نغمې
دنوي ژوند نېشې
چې ايرې کپړي او سر پرې د خوانی لمبې
زما ترانو ته نوی خوند ور که
ابدي ژوند ور که
زلمي سپاره ته بل میدان او بل سمند ور که
هغه خوانی شه ده چې شور نلري
خاصه داور نلري
درياب به څه وي که څپه نلري زور نلري

زړه که ويني پروني خوبونه
خپل لېوني خوبونه
مور ته راڅپر مه کړه د عصر نني خوبونه

زمون په چيغو کي قوت کېږده
يوڅه هيبت کېږده
زمون په هڅو کي دغرونو عظمت کېږده

راڅه راڅه اې مستانه نغمې
دنوي ژوند نېشې
چې ايرې کېږي او سپرې دځوانۍ لمبې

بسرته - پکتیکا ۲۶ ر ۲۳۴۳

ځوان ته

ژوندون يوه لار ده، هيله ډېوه ده
توشه درنه ده، هيله اوږده ده
په هر قدم کې، په هره لوبشت کې
د نېکو بدو يوه هنگامه ده
قدم مضبوط ږده، وار خطا نشې
ستا په آرزو کې دنيا پرته ده
د ژوند سندره و د بقا لوبه
له تا خوره ده، پر تا توده ده
ته نوی ځوان يې، ته لوی افغان يې
ته يوه هستي يې، ته يو جهان يې

کابل ۵۶۸۲۱۳۴

دسپا هيله

په دې تيارو کې
په اوږدو شپو کې
په دې غمو کې
په اند پښنو کې
زړه ته مې رسي يوه نوې دمه
رونانه بنکاري د سبا بڼه

غرونه به شنه شي
گلان به سره شي
خوښي به ويښه
غم به ويده شي
ماته رارسي په صبحدم کې
نغمه دوصل په زيرو بم کې

شفق سور کېږي
سبارا خپږي
رنا خورېږي
تیاره کمېږي
له غرو راغبرگه نوې نغمه ده
زښته خوشبويه، ډېره خوره ده

يه زويه زويه
د وطن زويه
گوره تنگ نشې
عرصه ده لويه
ليبر. منتظر شه سباد تا ده
مخه دې پا که لار دې رڼا ده

کابل ۱۷/۸/۱۳۵۴

ملگرو ته

اي ملگرو زما د عقيدې
زما د غم په شپو کې د دېرې
زما په ترانو کې د اميد
خلکو په مرچل کې د جگرې
لاس کې جلبونه د توفان
پنبو لاندې اسونه حادثې
هر قدم خطر د غرقېدو
شا او خوا او رونه د فتنې
هر آواز د تالاندې د مرگ
هره سا سرکشې زلزلي
سر کې يرغلونه د بري
سترگو کې برېښنا د غلبي
مړه مشرق له شانه غلې غلې
خو کې رانېکار پري د لمبو
بياد شپو و هلو غرو په خنډو
سره رنځور پري د سپېدو
پنبو کې د پېرې دا سيرانو
بند په بند غنځير په متېدو
ورانو د پوالو کې د بزگرو
شور د آزادۍ په خورېدو

شپه دلو تماري په تېرېدو
لمر دعـدالت يه را ختو

اې زما ملـگرو د جنگـو
زموږ د سرو سر کشو پيرغو

اې راوينوونکو د زنگو
زموږ د زمرو خلکو د ننگو

اې را خوځوونکي د خپو
اې سر ماتوونکو د ظلمو

اې لښکره زموږ دار مانو
اې په مخه تلونکو سپلاوو

نشته بله لاره بې له ننگه
نشته بله مخه بې له جنگه

بڼر نه پکتیکا ۷۴ ر ۴۸۱۳

سرې وريځي

بياد غـرولـه شو کو شو کو
سرې وريځي را بنـکار پـري
دافـق تـوره پـتـاره
په سـکـرو تـو جـراو پـري
نن دځمکې له گرمۍ نه
دآسمان بڼه بدلېږي
دا دچا دوينو رنگ دی « دآسمان لمنې سرې دي »
دا دچا د زړه له اوره په وريځو کې لمبې دي

دتياره ما بنام په زړه کې
د سحر نښې ځلېږي
د سبازرينې وړانگې
راخوږېږي، رارسېږي
دجهان دا ضرورت دی
سره رڼا به پي خوږېږي
دغه بنکلي مرغلي شعر ندى انقلاب دی
دسبا له سره آسمانه را بېل شوی يو شهاب دی

سري وريخي سپلاوونه
په درو کي رابهپري
دا تيارې خپلي غرونه
سرو موجونو کي ډوبپري
تور رنگونه راتمپري
د ژورو په خوالوپري
اې د سرو لمبو زمنو! گړندي شئ چې زږېرم
زه دتورو شپو اسير يم لاس مې نيسي چې ډوبېرم

يا به مور يو يا به نه يو
دا جونگړه به رهاشي
دا دشپې غارتگران به
ټولو خلکو ته رسواشي
دا دغم توره دنيا به
ډوبه ډوبه په خندا شي
دهغه وخت نيك بختا نو هېر مونشي دا جنگونه
ددې تورې شپې په زړه کي دلارو يوسره ننگونه

پلخمري ۲۲ر۲۳۴۷

د آسمان بدل رنگ

بيا بدل دی په دې سيمه د آسمان رنگ
د تاريخ د غور ځنگونو د امکان رنگ
زموږ هيواد عبرتکده د ټول عالم شو
ځناورو ته او بڼتی دانسان رنگ
دابه څوک وي؟

ننه په سينه کې مې څوک ساز کوي
شور کوي، مستي کوي، آواز کوي
مېرې موني ته د دوستی پيام
ليکي زما په وينو د راستی پيام
گواکې دانسان د آزادی پيام
گوره دابه څوک وي؟

کله چې تيارو کې زه بې ځانه شم
وډار شم له چانه بې ايمانه شم
ولگوي دی د فضيلت څراغ
رون کې زما رگونه د غيرت څراغ
تل دې وي ژوندی دادعزت څراغ
گوره دابه څوک وي؟

کله کله غواړم چې سر کته کړم
خړشمه دچا او ځان په کته کړم
دی بيارا بیدار شي او مستي کوي
ما را گرزوي زير دستي کوي
نه دچا خر کېږي نه پستي کوي
گوره دابه شوک وي؟

کابل ۱۳۴۳ر۳۱

يادونه او درمندونه

بيا په غنمو لوونه گډ شول
بيا درمندوته گډې چلېږي
بيا نجونه راغلي دوزيو ټول ته
بيا دسره دوبي لمبې بلېږي
بيا هغه لودي، هغه لرونه
يو اڅي لښته نه معلومېږي

يه لښتې لښتې، د كليو حورې
دا چې تنه ايم څه دې يا دېرم؟
زه چې گډې ته لاس غځومه
ته راپه ياد شي نو بيا ژر دېرم
نه لو کې خوند شته، نه په لاره کې
له ناچار يه يو څه خو غځېږم
کله زنگېږم، کله ږنگېږم
کله درېږم، کله غور غځېږم
هر څه چې يم، هر څه چې کړمه
اې زما لښتې
تا يادومه

بيا درمندوته خانان راغلي
په لویو گرزو زموره غار کړي
په مستو مستو اسونو راشي

چې بدگمان شي سترى شمار كړي
هغه زلمى بيارا پيد شوى
چې په هر لوى او واړه گوزار كړي
تر خپلو سپينو سترگو د لاندې
نجونو ته گورې چې كومه بنسكار كړي
مگر اې لښتې
هر څه چې يم، هر څه چې كړمه
تا يادومه

گرمي سوځلى زما پوستكى
له هر وېښته مې خولې بهيرې
لور مې پخ شوى، لاس مې زخمي دى
سر مې چكر خوري، ملامې خوزېږي
نه مې همدرد شته، نه مې ملگرى
نه مې څوك نازي، نه را جارېږي
ورځ خو لښه وي چې پټې وړمه
توبه له شپې شه سخته تېرېږي
مگر اې لښتې
هر څه چې يم، هر څه چې كړمه
تا يادومه

افسوس افسوس دى لار مې اوږده ده
د تا ليدو ته، ستا بوييدو ته
د ژوند سيندونه، د ژوند غمونه

مخ کي پراته دي در رسيد و ته
هر کښت چي رېښم، هر بار چي وړمه
غوايي چي با سم قلبه کوو ته
هرڅه کړمه، هرڅه چي یمه
اې زما لښتې تا يا دومه !

بالا دورې - پلخمري ۶ ر ۴۲ ۱۳۴۲

سيلا ني بزگر

بې پروا راغی ساده بزگر دی
پنبې يې چاودي گربوان شکېدلی
مخ يې شو کارې، شونډې يې وچې
لوزې اخيستی، گرمي وهلی
سر بېر شوی، نوکان مات شوي
پايڅې شکېدلې، خيرو خوړلی
چا وپرولی، چا څورولې
چارپرولی، چا غولولې
ساده بزگر دی، دچا نوکر دی
جشن به گوري
او بيا به درومي

کله په شاعی، کله په مخ ځي
کله را ستون شي، کله روان شي
کله موسکی شي، لير خندنی شي
کله ناخاپه له خندي وړان شي
بنارته راغلی له لري سيمو
هر شي ته گوري ورته حيران شي
چا تپل وهلی، چا پرزولې
چا را شپړلی، چا شرمولې
ساده بزگر دی، دچا نوکر دی
جشن به گوري

او بيا به درومي

خلکو ته گوري بڼه لبا سونه
تور پتلونونه ، سپين کميسونه
په پښو بوټونه ، په تن کوټونه
سره يې مخونه ، سپين يې لاسونه
خوک له مېرمنو ، خوک له زمنو
جوړه جوړه ځي زلمي او جوړه
د ده په زړه کې خوځي موجونه
تش ارمانونه ، وچ هوسونه
ساده بزگر دی، دچانو کر دی
جشن به گوري
او بيا به درومي

خدازده چې شپه به چېرې سبا کړي
خدازده چې نس به چېرې بسيا کړي
خوک پسې گرزي ، خوک يې پروا کړي
که خوار رنځور شي ، راپې ضرور شي
خوک يې دارو کړي، خوک يې دوا کړي
له غرو راغلی حاله يې نشته
بې شپونه وری دی تاله يې نشته
ساده بزگر دی، دچانو کر دی
جشن به گوري
او بيا به درومي

پلار يې مړ شوی د وطن جنگ کې
دی یتیم شوی، بیادهقان شوی
اوس چې جشنونه دخپلواکۍ دي
چا ورته وپلي را روان شوی
په لري لارو ، په شپو او ورځو
ښارته راغلی او ستومان شوی
بې پناه شوی، بې امان شوی
جېب يې خالي دی پښيمان شوی
ساده بزگر دی، دچا نوکر دی
جشن به گوري
او بيا به درومي

کابل ۱۳۴۴ر۶ر۱

تا يا دومه

لامې يادپري په دې بېديا کې
وښان خواره شوو، کېږدی شوې پلنې
لامې يادپري په دې ورشو کې
ستا مرغلي او بڼکې ویرجنې

اوس را روان دي ساړه بادونه
دمني غېشي، دیک پوڅونه
باران خپلي، سپلی وړان کړي
دشگو پاسه زمونږ پلونه
بيديا بې ژونده، ژوندون بې خونده
يخني لوټ کړي ددنت گلونه
ستاسي رغلو کې او به ډنډ شوې
نه يې ايرې شته، نه يې اورونه

زه ویر خپلی، غمون تلی
یواخي ناست يم تا يادومه

بر بڼې شوې د بوټو خانگي
د بېوزلانو په خپر رپري
په شنه آسمان کې تورې وريخي
په مارا گزري ورو ورو ژرېږي
دلري سيمو د غرونو څوکې
په لمر و پټې نه معلومېږي

مغرب په وينو دغروب سوردی
مشرق تياره کې دغم ډوبيري
چوپيا خوره ده په ټوله سيمه
نه شوک خوځېري نه شوک گرېري
زه ویر ځپلی، غمو نټلی
یواځي ناست يم تا يادومه

د کاروان لار کې ابته ناست يم
ستاسي دکډو لاره څارمه
خوشې دې گالم انتظارونه
څه وکم ياره، ځان غولومه
هسي دکډو په هيله هيله
وخت تېرومه، ځان هېرومه
په دغه چوپه سره بېد يا کې
دميني دروی ورو غبرومه
زه ویر ځپلی، غمو نټلی
یواځي ناست يم تا يادومه

مگر اې بنکلي پوونده پيغلي
هرڅه چې شته وو خزان لوټ کړي
دباد څپېرو، دمنې غېشو
د ژوندن څلي په مخه وړي
خو زما په زړه کې لاپسې ځغلي
د ستاد ميني ابدي زړي

زه وير خپلى ، غمون تلى
يواحي ناست يم تا يادومه

کابل ۱۷ ۸ ۱۳۴۴

راځه سارا ته ووزو

بيگامې زړه ته وويل راځه ساراته ووزو
وېرېرم چې راغلی پسرلی به وروستنی وي

راځه له امـانته عمره واخلو خپله برخه
په عمر خه باور چې هره سا به غوښتنی وي

ددې ترلیو خونو په فرياد مې تسل نشي
سارا به خه خبرېزي چې مجنون يې کورنی وي

باران ته به دبلو لمبوزره کېږدو په پښو کې
په اوښـکو نه ټيپېري هغه اور چې لېونی وي

سپاره به کو په تالندو گونگ سوي فريادونه
په چوپه نه رغېري هغه درد چې مر گنی وي

کابل ۱۳۵۵ ر ۷۱۳

یتیم

په ساړه باد کې د مني یخ ته
په لوبو بوخت، په منله و سردی
گریوان شکېدلی، پښې یې چاودي
سترگې لیچنې، سر یې بېردی
بنکلی ماشوم دی، تقدیر یې شوم دی
په پردی وره کې بې پلاره ستردی
دا جهان وړان دی
دا جهان وړان دی
یوه ته جنت دی، بل ته زندان دی

د باد خپرو په منځ شین کړی
تولو همخولو لویو غل وهلی
پوزه یې ماته، غوږ یې شو کارې
لاس وینې شوی، سر لگېدلی
چاپې خنډلی، چاپې توکړي
یوه رانیولی، بل خملولی
دا جهان وړان دی
دا جهان وړان دی
یوه ته جنت دی، بل ته زندان دی

مور يې له غمه عقل بايللی
په پردې کار کې صورت خوړلی
ژوند يې تياره دی، امید يې نشته
د لارې مل يې مرگي بيولی
يوآخي پاتې اوږدو غمونه
وږه يې مات شوی، شبا ب يې تللی
دا جهان وړان دی
دا جهان وړان دی
يوه ته جنت دی، بل ته زندان دی

پلار يې مړ شوی اوږدو رنځو کې
په ساره رغولي، په تورو شپو کې
د په وېره او اند پېښو کې
د زوی له غمه په ژړېدو کې
بيا يې بايللي ټول ارمانونه
په خوځگېروو کې، په اوسپلو کې
دا جهان وړان دی
دا جهان وړان دی
يوه ته جنت دی، بل ته زندان دی

ورځه وړ درومه دزړگي سره
په پښو بربنله، په سربيره
انسان رنځور دی، اخته په چوردي
هيله ونکړې له دې بشره

په خپلو پښو شه، په خوځېدو شه
همدا دې لار ده زما ځيگره
دا جهان وړان دی
دا جهان وړان دی
يوه ته جنت دی، بل ته زندان دی

ټول سره يو شئ، ټول سره يو شئ
که یتیمان یاست، که یسیران یاست
تقدیر مویو دی، دښمن مویو دی
که اوښبانه یاست، که بزگران یاست
خښتې یې باسئ، لـرگي یې سوځئ
که نوکران یاست، که چاکران یاست
دا جهان وړان دی
دا جهان وړان دی
يوه ته جنت دی، بل ته زندان دی !

پروان مېنه- کابل- ۱۳۴۴ر۸۸۸

د مینې برخه

بوراست شو د گلابو په اغزيو
چې د عشق نازونه وړي دغه به گالي
چا چې سر او مال قربان که له وطنه
پې دوزخ شول د وطن بڼکلي ورغالي

د پکتيا غرونه

داغرونه، دا جگ غرونه، دالور او دارساغرونه
دا دتورياليو د سڼگرو د وفا غرونه
دغه تاو راتاو په ونوپټ دپکتيا غرونه
دا دیرغلگرو ماتوونکې بې همتا غرونه
دا د شجاعت او دمېراني او رښتيا غرونه
دا دمېلمه پالو د ننگونو او سخا غرونه
دا داستقلال او آزادي او د بقا غرونه
دا دپکتيا غرونه
دا دپکتيا غرونه

دلته زمونږ خلکو د دښمن ژامې خپلې دي
دلته مېرنيو خپلې وينې بهولې دي
دلته شازلميانو د زمرو لارې نيولې دي
دلته په فرنګ باندې مور ميندې ژرولې دي

دلته زمون نيكونو زلزلي را پارولې دي
دلته د جنگي اسونو تلي پريوتلي دي
دا د پكتيا غرونه
دا د پكتيا غرونه

دلته په كلو كلو پراته زمون نيكونه وو
دلته د سرتېرو شازلميانو سنگرونه وو
د غلته پښتو وه، پښتنواله وه، ننگونه وو
دلته هديرې، دلته نغري، دلته دودونه وو
مینه وه، وروري وه، ملاتړ و، غيرتونه وو
دلته له تېري سره ټکري وې، جنگونه وو
پېچ دهر کنه و يې تند رونه او مرگونه وو
دا د پكتيا غرونه
دا د پكتيا غرونه

اوس زمون په برخه د زاړه نظام ظلمونه دي
لور، ناپوهي ده، بي وسي او مرضونه دي
توره تربگني ده او له ورور سره جنگونه دي
جوړ راكې د سپين او تور او هرنامه گوندونه دي
كله لېږدول دي، سوخول دي او مرگونه دي
بې له كوم هدفه د اوردو لارو مزلونه دي
يا په دروازه ديوه دني كې خدمتوننه دي
حكه په شرمونو شرمېدلي زمون غرونه دي
دا د پكتيا غرونه

دادپکتيا غرونه

موربه ظالمانو څه بې ځايه ننگولي يو
مورن يې په وطن کې له خپل وروره جنگولي يو
مورن يې هر آفت، هرې بلاتېه ټپل وهلي يو
وروسته له غرضه يې په شانباندي شړلي يو
بيا يې وزي کړي، بربنده کړي او وژلي يو
يا يې د سپتېانې دروازو کې درولي يو
مورن يې دنفاق او ځان ځاني په تارتړلي يو
مورن يې دوطن دې جگو غروته شرمولي يو

دادپکتيا غرونه

دادپکتيا غرونه

سپک کرل ظالمانو ز مورن سيمه او انسان
مورن يې له رناتپې تيارې ته کـــ پرو روان
مورن څخه يې ورک که دمردی نوم او نشان
ز مورن له لاسه پرېوتلې ملونه د زمان
بنکلې پکتيا ته بې رانه که شيطان
مورنه يې بدن نام کرو پر گنوته د افغان
راشي گوندې وخت بيا دننگونو يو زمان
هله به مورن ورکړو خپل وطن ته امتحان
رسي ز مورن غرو ته اوس بادونه دجهان

دادپکتيا غرونه

دادپکتيا غرونه

را به سپلاوونه شي، برېښناوې به جل بلې شي
پورته به بادونه شي، ژلې به تلې ولې شي
هيلې دغريبو او مظلومو به منلې شي
دا غټې کپرې دخون خوارو به خپلې شي
غوڅ به شي سرونه او ډېرې وينې به تلې شي
لوړه به رناشي، ددې غرو څوکې به بلې شي
دادپکتيا غرونه
دادپکتيا غرونه

څرېکې دغيرت به را پيداشي په سرونو کې
جگه به نارهدانقلاب شي په کامونو کې
نوی زور به واخلي اتڼونه په ډولونو کې
زموره سړه وينه به توده شي په رگونو کې
مينه دانسان به راژوندی شي باده زړونو کې
روح دآزادۍ به رادننه شي په غرونو کې
دادپکتيا غرونه
دادپکتيا غرونه

کابل ۲۳ ر ۱۳۴۹

جا پانی نجلی

په مخه راغله جا پانی نجلی
سپینه هیلې نجلی
دودرېده مسته

ما سلام ورکه په خندا شوه نجلی
په کټه ها شوه نجلی
ماته شوه شاته

په تبسم بې راته وویل «کوني چيوا»^۱
«دوزو یورو شیکو»^۲
له خندي وړانه شوه

ما ورته وې په رب که پېرم نجلی
بد مرغه کېرم نجلی
په ځان پوهېرم

د پښو په خو کو شوه رهي هوسی
د جزیرو هیلې
زه شومه پاتي

دمخ په لمريې ورېځې راغلي د غم
سترگې درياب شوې دنم
له زړه وړانه شوه

ما ويل پوه شوم لير. ستنه شه نجلۍ
اې زما بڼكلې شهۍ
دې ويل «اي اي اي»^۳

توكيو ۲۰۸۲۳۱۹۶۳

(۱) شپه په خير

(۲) دمهربانۍ له مخې پام لرنه وکړئ

(۳) نه، نه، نه

د بس خا طره

راسره مل شوه په يوه بس کې
يوه مسته پېغله تر واورو سپينه
لاندې له سترگويې پټ څارلم
را ته کتل يې په مينه مينه
زړه يې غوښتلې ما خبرې
دلرې سيمو خو مرغلرې
بس چې خالي شونو رانيردې شوه
په سوې ساپې وکړه پوښتنه
د کوم ځای گل يې، د کوم دطن يې
څنگه راغلی تر دې وطنه؟

وې مې شو شپې يم ستا سو وطن کې
يوه اونۍ وروسته بيا په پرواز يم
وزر مې سوځي، قرار مې نشته
مرغه د لوړو و دغرونو با زيم
زړه مې ور کاري د وطن غرونه
سرکش سيندونه، بېباک چرونه
ورو په مسکا شوه ويل يې وايه
خوښې دې نشوې هنکانگي نجونه
په هر قدم کې، په هره لوپشت کې

لکه گلونه ، شيندي عطرونه
خنګه يې وايه پنهان رازونه
لا دې ترلي دزرګي ورونه ؟

ماوې افسوس دی گلې چې نه يم
نه د سيلولونو، نه د عشقونو
کله چې برخې وپشل کېدلې
ماته يې راکړل واره غمونه
زه مبارزيم ، زه . مجنون نه يم
دچاپه زلفو کې زبون نه يم

۱۹۶۳ر۹ر۲۰

ملگرو ته

اې زما ملگرو دتوفان دسختو شپو
اې په دغو شپو کې لارښوونکو د خپو
دغه خپې څه دي؟ دسبا د انقلاب خپې
دغه توفان څه دی؟ دا ولس د پرگنو
دا دزيار ايستونکو، د بزگرو، کاروگرو
دغه دسرکشو، بت شکنو ککرو
دغه خپې څه دي د وطن د فکرو لاره
دغه توفان څه دی روغ عمل د جنگېدو
کنډو گونگونو کې د لارې د يستو
فن دبرېدو، هنر مندي در سپېدو
دغه خپې څه دي؟ دا دخلكو نهضتونه دي
چيغې دي، نارې دي، زولنې دي او بندونه دي
منډې دي، لوږه دي، پرمختگ دی، سترې ماتې دي
شور دی دخنداوو يا داوښکو بارانونه دي
يا يوه خندا ده دکامگارو دخنجر دنېښ
يا ديوه ولس دزړه سر کښه فريادونه دي
کله دزړه نظام دژوند وروستنی هڅې دي
کله دمات شوي قهرمان دزړه ټوپونه دي
خامخاراتلونکې دسرو وينو سپلاوونه دي
ديو داستبداد سره دخلكو حسابونه دي

غم به په دې لاره که مې تگ شي په لېمو
اې زما ملگرو دتوفان دسختو شپو
اې په دغو شپو کې لارښوونکو دخپو
خه دی، توفان خه دی؟ انقلاب دپرگنو
مورن به دخپو مخه توفان ته سموو
مورن به خپل آسمان په سرو وریځو پوښوو
مورن به له آسمانه تندرونه اوروو
مورن به له غوصی نه ډک بادونه خوځوو
لاره دنجسات به په توفان کې لټوو
دیو داستعمار او استبداد به اېلوو
وري به په رمه کې له لېوانو خلاصوو
ای دانقلاب جنگي گاډی باندې سپرو
اې زما ملگرو دتوفان دسختو شپو
اې په دغو شپو کې لارښوونکو دخپو
نن په نړۍ خور دی دانقلاب دبري لمر
شوردی دخنځیر د ماتوونکي اکتوبر
اېشي په آمو کې دبزرگ دلړمون وینه
سرې وړانگې خورېري پاس په څو کو دخیبر
خالو کې نور نه کېري ټاټوبی دبازانو
سوځي الوتو ته دجنگي مارغه وزر
هر آواز چې وزی د زیار کښو له کوگله
نیسي له دښمنه دجگړې نوی سنگر

مه سپموي خلکو له جگړې نه جنگي سر
ستاسو سره مل دی که بری دی که ظفر
تل دې وي ژوندی د زیار ایستونکو دغه لمر
تلین د انقلاب، خالانده ورځ د اکتوبر
اې په سرو لمبو کې استادانو د لامبو
اې زما ملگرو د توفان د سسختو شپو
اې په دغو شپو کې لار بنوونکو د شپو

یو کي خپل توفان د درست جهان له توفانو سره
یو کي خپل سنگر له ویتنامیانو مپړنو سره
لوره سره جنابه د آزادي کي په زیار کښو کې
گډه باندي مات کي خنځیرونه له کانگو سره
یو کاندی آواز د انقلاب په ټوله وچه کې
سپینو او له زیرو او له تورو پر گڼو سره
سپل د آزادي شیه او یو شی له سپلو سره
یوه کاندی جبهه دکروندو له کار خانو سره
هره لویشت سنگر دی او چت غرونه له درو سره
ولمړوئ کلي او کورونه له بنارو سره
اې جنگي لښکره د زیار کښو د اسرو
اې زما ملگرو د توفان د سسختو شپو
اې په دغو شپو کې لار بنوونکو د شپو

کابل ۱۳۴۶ر ۱۳

غرونږېده

مړ شو قهرمان له خپلو تربيو ارمانو سره
ونږېده غـر له خپلو پټو زلزلو سره ؛
داسې زلزلې چې پلنډې پراخېدې نشوې
غمکه بې احساسه وه دباندي راوتی نشوې
دپ وو ټول غورونه دچاغورته رسېدې نشوې
لرې وه دنيا لويې دنيا ته غځېدې نشوې
تنگه وه فضا پخپل محيط کې خوځېدې نشوې
بل ترې لاندې اور و تمېدې غلې کېدې نشوې
وې چاوده کوگل پخپل ضمير کې يې مستي وکړه
سړيې ترېنه واخيست او سپلوزېر دستي وکړه

ودرېد هغه زړه چې سترېي هيلې ارمانونه وو
ستره يې دعوه وه بې پاينه يې مزلونه وو
مل يې له هر ټوپ سره دسرو وينو مو جونه وو
مخ ته يې هر گام سره کوهي وو گړنگونه وو
تاو ترېنه دلونړی دردونه عذابونه وو
کور يې درست جهان و، انسانان يې واړه وروڼه وو
ټپ شو دوطن په ترزمو کې دخيبر خراغ
مات شو دتیارې دیرغملو د سحر خراغ

خو چې يوزلمی وي ستا په پلـونو به پلونه ږدي
خو چې يو افغان وي ستا په قبر به گلونه ږدي
پيغلي د شونډو ستا په شناختو سره لا لونه ږدي
موبني به مخونه ستا په پښو به اور بلونه ږدي
خو چې زمان درومي يو پر بل باندې کلونه ږدي
ستا مجسمه بشپړوي ستا هيکلونه ږدي
اې په ارمان تلليه زمونږ ستر او قهرمان وروره
اې زمونږ د عقل او عقيدې او دايمان وروره

ورونه به ژوندی کړي تا دتاله هـد فو سره
ستا ساندي به وايي له پښو لوڅو بوټينو سره
ستا له تني وروڼو او ښښو او غوښو سره
ډکه به دنيا کړي ستاله چيغو او نارو سره
جوړ به ځلاندي کړي دتاله ارمانو سره
وبه لږزوي هوارې، غرونه، له درو سره
اې دافغانانو د عزت او د غيرت زويه
اې ستوره انسانه د بشر دکرامت زويه

مړه دې دي هغوی چې تې وهلی ځورولی وې
ته يې په قفس کې اچولی، ربرولی وې
ته يې په گناه د عقيدې باندې شړلی وې
ته يې په حسرت کې خپل مرام ته ژړولی وې

ته يې په اورونو او سـکروټو اړولی وې
تې داستبداد داړه مارانوته تـژملى وې
ته يې قاتلانو او لېوانوته سپـارلى وې
ته يې برباد کړى، محو کړى ، اولوتلى وې
ته دې تل ژوندى يې رېز مړېز دې خنځي رونه کړل
پرې دې زولنې کړې ، دړي وړې دې بندونه کړل

دامې سترارمان دى چې زه هېڅ درته کوى نشم
چېردي پړاوونه تاته ځان در رسوى نشم
غرونه ، دريابونه ، آسمانونه ژړوى نشم
ستا د دښمنانو برجلونه نړوى نشم
سوځي مې هلې وکې ستا دردونه هېړوى نشم
ستا غمو مې ملا را ماته کړې ترې وتى نشم
جوړ به درته قصر دشعرو کم ابدى به شې
لوى به شې، ژوندى به شې، سمبول دآزادى به شې

کابل

نوی آهنگ

غوږو کې مې شرنګېږي بیا نغمه دنوي چنګ
ته گوره دابه شه وي ؟

يا مينه لېونۍ شوه

يا کتنه ځنډۍ شوه

را غلي مې په زړه کې ارمانونه په غورځنګ

رگو کې خوځېږي دجانان دحسن څړيکې

زما په وينوليکې

پيغام دنوي ژوند

زه اخلمه ترې خوند

وزمه ديار دڅنډو خوځوي زما پالنگ

بيگا په مدرسه کې ملا وتاړه کتاب

را وايې خيست رباب

په بزم باندي سم شو

له رند سره محرم شو

زاړه يار په سر وړول دنوي مينې بنگ

رتلي اوسپلي مې اوس ديار په مخ لگېږي

صورت مې ټول رپېږي

څرخېزم له مستۍ

لا هو مې کړه بېړۍ

را رسي په بوسو کې دژوندون نوی آهنگ

پښتون

زه يو آواره، يو سرگردان او يو پښتون يم
زه دژوندانه دوير شپېلى دغمو يون يم
يو ځلي سکندر زما هيواد تر پښو لاندې که
بل واري عربو بې کلتوره بې وطنه کړم
وروسته بيا چنگېز په ماد ظلم لمبې بلې کړې
بل ځلي تيمور بې هديرې او بې کفنه کړم
زه هر جهانگير او هر وحشي يو ځل لپلى يم
زه هر بې وطنه خپل وطن کې ځورولى يم

خو ځله نيولى باچهانو هندوستان په ما
زه د هر جابر د هوس لار کې وژل شوى يم
خو واره له ډال اوله خنجر او کمر بند سره
يارانيول شوى يا په نورو پلورل شوى يم
ما چې چاته تاج او سلطنت او واک ورکړى دى
زه بيا د هغه په لاس بندي يا شړل شوى يم
زما په ځيگر يښي زمانې لک يرهرونه دي
زما له خولې وتلي مليونونه فریادونه دي

زما په مټ عربو ملتونه لاندې کړيدي
زما په زور بابر پراخ ملکونه رانيولي دي
زما په يون محمود دسو منات بتکده ماته کړه

زمايه تبغ شوک مړه، شوک سلطنت ته رسېدلي دي
ماته مگر تورې لور، تنده، بدبختي راوړه
ډېر ځله مې يوې گولې ډوډۍ پسې ژرلي دي
شوک چې فتح شوی زه يې وره کې درولی يم
دا زما تقدیر دی زه تل وری گرزېدلی يم

نه نه زه غلط شومه ما شوک لاندې کوی نشي
ماد چاقوت بربادوی او خملوی نشي
ماپه غلامی کې له دې وروسته شوک ساتی نشي
ماله خپلې لارې اړوی او گرزوی نشي
ما شوک په گوليو او اورونو ماتوی نشي
اوس ستر ملتونه شوک خوړی او هضموی نشي
ما شوک خښوی، محو کوی، او ورکوی نشي
زه اوس د پېړيو له خوبونو را وينېږمه
ليږمه دمه را که آزادی چې در رسېږمه

نور دچا لپاره ستر بنارونه وړانومه نه
وينې بهومه نه او چاته څه گټه نه
يوه کونډه کومه نه او بل يتيمومه نه
دوست خپه کومه نه، دښمن خوشالومه نه
بيا دچا لپاره خپل بچي حال لومه نه
بې له خلو خلکو ترچاسر قربانومه نه
ماته غور کې نوي حوادثو څه ويلي دي
ما ددې استاد درسونه ټول په زړه منلي دي

زړه خو هغه زړه وي چې جذبه د آزادۍ لري
سر خو هغه سر وي چې هوا د سربازۍ لري
مټې هغه مټې چې توفيق د آبادۍ لري
زه هغه ملت يم چې ننگونه او مردۍ لري
تندر او توفان لري، برېښنا او ترمۍ لري
لاره د نجات لري، ماڼۍ لري بېرۍ لري

زه د توفانونو په زانگو کې روزل شوی يم
زه د زمانې سختو خپېرو ازمويلی يم

يو شئ سره يو شئ اې غريبو پښتنو وروڼو
اې زما پښولوڅو او ښښو او غوښو وروڼو
اې زما بد مرغو، در بدرو، لېونو وروڼو
اې زما د پرون د بې وسيو د اسرو وروڼو
اې زما د هيواد د سبا وون د عظمتو وروڼو
اې دانقلاب د غورځنگونو د خپو وروڼو

پاتي مو لا مخې ته درانه درانه مزلونه دي
غرونه دي، کوهي دي، بې حسابه گړنگونه دي

کابل ۹۶۹۵۱۳۴

د بخت لوبه

د پښتون ماڼۍ په شخړو کې کېږدی شوې
د پنجاب تورې کېږدی سپینې ماڼۍ شوې
زه دې تورو تقدیرونو ته حیران یم
چې زموږ په لاس کې تورې اټکړی شوې

دا پښتون

خدا یه څنگه دې ذلیل که دا پښتون
د تاریخ د افسانو غښتلی یون
چې په تشو لاسو غځاست د تورو جنګ ته
تر پڼه تللی هغه برم د پروڼ

دوطن بڼه

نن مې په کوگل کې تازه شوي مړه اورونه دي
سړيې رانه وړي ياغي شوي ارمانونه دي
سم په استثمارد کارگرانو گوزارونه دي
منډي، تکل دی، له دښمن سره جنگونه دي
سره راته بنکار پري په بهار کې دچمن بڼه
سره بيـرغ ته ورته ده زمـوزه دوطن بڼه

مست به شي بهار اوراران به سيلاوونه شي
وينښ به په درو کې دغضب ويده بادونه شي
ورپخې به خورې شي او آزاد به تندرونه شي
جوړ به له خاتولو دبزگر دسر گلـونه شي
دا وطن به خلاص شي له ظالمه گلستان به شي
خود به گلستان شي دکارگر او ددهقان به شي

اې گرانه وطنه ستانه جار زمـور. سرونه شه
مړه دې دښمنان شه او قوي دې سنگرونه شه
لاس دزيارايستونونه دې لري دابندونه شه
جگ دې دکارگرو نړيوالومه سرونه شه
ته بنکلی وطن شي دکارگرو دبري وطن
ته انقلابي شي د بخدي او دهري وطن

جار دې شم وطنه له دې مستو شازلمو سره
بيا د قرباني شم د کارگر له نهضتو سره
زه سپېلنی کپرم ستاله توري او ننگو سره
مرمه په هوس دزيار ايستونکو له جنگو سره
نشته بله لاره بې له جنگه له دښمن سره
نشته وفا نشته بې له دې نه له وطن سره

کابل ۱۹۷۱ر ۵۱

د سرقرباني

سم به نشي خويي مات نشي هاپونه
دا ظلمونه، دافتنې، دا گوزارونه
دا تپت شوی سر به جگ نشي دخلکو
خو ورنکړي قرباني کې خپل سرونه

.....

دمردى نښه

دمردانو دمردى نښه به څه وي
چې په خوله کې پرته قيصه دخره وي
په ذلت کې دمردانو ژوند پېغور دى
چې له خلکو نه قربان شي خومره بڼه وي
.....

د زيارا ايستونكو لښکر

نوى زمان راغى ماتوي زاړه بتان
نشته دى امان
نشته دى امان

پاڅپړى زمنو درنخونو، دغمونو
پاڅوى بازان دخپل هيواد له لوړو غرونو
ننه باسى اور دسپړې ځمکې په رگونو
دا وطن راوينس کړى دپېړيو له خوبونو
دى به شي سرلورى دسياليو دجهان
خلک به ودان
خلک به ودان

موره يولنېکر دزيار ايستونکو دپيغام
گواکې دوروری، برابری اود سلام
موره عدالت غواړو په عمکه کې تمام
موره سرغندوی یو د کارگرو دنظام
هغسې نظام چې هستوي نوی انسان
وړدې دوران
وړدې دوران

موره هم وطن لرو، هم سيمه، هم جهان
دغو کې مېشته دي زيار ايستونکې کارگران
مورن په هر قدم کې يوله دوی سره روان
داده زمورن لاره، زمورن لوری، زمورن شان
حکم د زمان
حکم د زمان

کابل ۲۲۷۲۱۳۵۱

پسرلی راروان دی

گوری پسرلي ته راروان دی له مستی سره
راغی درنگونو او عطرونو له هستی سره
خغلي پر کمرونو دگلانو له خولی سره
لوبی له وریخو، او آسمان، اوله نړی سره
جگي له نسیمه دژوندون نوې سندرې شوې
تویې له بارانه الماسونه مرغلي شوې

ورپخو مری تا جونه کېنوده په غرونو کې
شنې زرغونې پلنه خپل لمن کړه په رغونو کې
زانهې امبلونه شوې دوریخو گرېوانونو کې
وینې ترانې شوې د سیند ونو په رگونو کې
جگي د شپنوله شپلی نوي فریادونه کړل
وینې د بزگر په زړه کې نوي ارمانونه کړل

سترگو د آسمان کې غلي غلي گردشونه دي
غېرې دوریخ کې لا پراته سل تندرونه دي
نن سبا له خاورو راوتونکې سره گلونه دي
سم له یسرلي سره دنوي ژوند فکرونه دي
جار دې شم وطنه له دې نویو شازلمو سره
ته دې تل ژوندی یې له دې گڼو ولسو سره

کابل ۲۲۲۲۲۲۲۲ ۱۳۴۴

د شهيد اتل په ياد

راماتي بيا په غرونو دوريو خو قافلې دي
خوري په سپينو ورپخو کې د لمر ژپړې شغلې دي
په شنه آسمان کې رغړي په مالوچو کې لمبې دي
په ځمکه او آسمان کې درنگونو هنگامې دي
چې ته يې لېونی وې هغه ورځې هغه شپې دي
خوزه يې ستا په وير کې په ژړاوو تېرومه

سازونه د سيندونو د غم ساندي دي خپرېږي
باران د غمو او بڼکې دي په ژوند باندې اورېږي
برېښنا د غضب توره ده خوارانوته ځلېږي
رنگينې ترانې چې زماله زړه نه راجگړي
سازونه د دردونو دي له ماسره ژرېږي
هر دم چې تا دسترگو په لېمو کې گرزومه

ته لارې زه دې پرېښووم اوږدو اوږدو غموتو ته
د سوږ ژوندون بې خونده او بې رنگه ورځو شپو ته
غمجنو، دردېدلو، نا کراره اندېښنو ته
داغونو ته، آفاتو، اوسپليو، اورنځو ته
بې درده حوادثو ته، توفان ته، غرقېدو ته
يو اځي به د لاره وايه څنگه يرې کومه

د زړه په وينونيا ل شوې ما وې رابه وړې گلونه
خواره به کړې په باغ کې د خوانۍ بنکلي رنگونه
بيا ستر به شې، او چت به شې، خپاره به کړې بنا خونه
تر سيورې به دې پت شي لمر وهلي خوندي ورونه
خو وای چې بې تعبیره شول زما خوازه خوبونه
برباد شوې زما هيلې، جوړ به نشم له دې غمه

چې سور کم ستا په ویر کې د ماتم سوي سازونه
سپاره کمه په گوتو د غمونو شهبازونه
را رسي مې غوږو ته ستاله خاورو آوازونه
«ملگریه مخ په وړاندې، گړندي کړه گدازونه
درواخله زماله خاورو غلي شوي پروازونه
زه خاورو کې هم هغه سپاهي یمه چې ومه»

هر پل چې زه په مینه د وطن کې جگومه
هر شعر او ترانه چې خپلو خلکو ته لیکمه
هر شور د آزادی چې په اولس کې خپرومه
هر بنډاو زولنه چې له لاسونو ما تومه
یا سترې شم له جنگه چېرې دمه جوړومه
ده خیال کې رن سره یې په هر دم دې یادوه

کابل ۱۱۲۲۱۳۵۷

پا خېره وطنه

راوړد انقلا ب خلكو ته زېرى د بري
ختمه شوه وطن كې تل لپاره بربري
رپي په آسمان كې سور بيرغ د جمهوري
ودرېره، په پنبو شه، درنه جار شه زر ختنه
پاخېره وطنه
پاخېره وطنه

راغله ستا درشل ته د تاريخ انقلابونه
بند په بند مېرې ستا د مټو ځنځيرونه
نيسي انقلاب لاني نوي نوي سنگرونه
ستا په پا كه خاوره د بريو رڼا پلنه
پاخېره وطنه
پاخېره وطنه

ته كه اوس پانه خې بيا به چېرې پا خېدى نشې
چېرې كه را پا خې بيا به عا ي ته رسېدى نشې
دې تورې تيارې نه بيا دباندې راوتې نشې
زه دې قرباني شم را اوچت شه زماتنه
پاخېره وطنه
پاخېره وطنه

دېره دې اوږده شوه زمانه دویدېد و
سردې را اوچت کړه دکلونوله خوبو
خوب چه دېر ژور شي ترېنه جوړه شي مرگو
زړه مې ويلي شوی اوس تويېري زمينه
پاخېره وطنه
پاخېره وطنه

پاخه چې آزاد شي ورمېرونه له سجدو
ولو پري لېنتی دغلامانو له غوږو
لري شي سپکيا دلعتونوله سپرو
پلنه که په لوخو ددې غرو باندي لمنه
پاخېره وطنه
پاخېره وطنه

سوله، آزادي، او عدالت زمونږ شعار
کار او آبادي او پرمختگ زموره لار
ستارالتهېده زمونږ دنسل افتخار
مخ ته دې راغلي اوس پرېکړونې ازموينه
پاخېره وطنه
پاخېره وطنه

کابل ۲۷ر۴ر۱۳۵۲

ای دنوی عصر باده

ای دنوی عصر باده، را چلپزه را چلپزه
ای دژوند خالانده لمره، را خلپزه را خلپزه

په دې وچو شارو خمکو
را اوچت تازه گلان که
له دې لوخو وچو غرونو
را اوچت ویده بازان که
گړندی شه او چتپزه

ای دنوی عصر باده، را چلپزه را چلپزه
ای دژوند خالانده لمره، را خلپزه را خلپزه

ددې خاورې هره لوپشته
هم فردوس دی، هم جنت دی
هریو بوخی، هره تیره
همدولت دی، هم قوت دی
خوب دې بسدی، رالتپزه

ای دنوی عصر باده، را چلپزه را چلپزه
ای دژوند خالانده لمره، را خلپزه را خلپزه

اي پښتونه، اي ازبکه
اي دغرو هزاره گانو
دافغان لويه تپره
له ترکمنه تر تاجکه
درواري شمه يو کپره
اي دنوي عصر باده، را چلپره را چلپره
اي دژوند ځلانده لمره، را ځلپره را ځلپره

دخوښی سندرې سر کړی
کارگرانو، بزگرانو
سره يوشی سره يوشی
دبدلون پيغمبرانو
که مي وروريې رارسپره
اي دنوي عصر باده، را چلپره را چلپره
اي دژوند ځلانده لمره، را ځلپره را ځلپره

کابل ۲۰۵۲۳۳۱۳۴۳

رښتيني مينه

مينه څه ده؟ تروطنه جارېدل دي
په سرونو داورونو چلول دي
سل کورته په دې لار کې پرېوتل دي
پر مختگ دی، خو ځېدل دي، رسېدل دي

دا وطن

دا وطن، ودان وطن
دا دلوۍ افغان وطن
دا په موربه گران وطن
خاوره دغيرت ده زلزلي لري توفان لري
غرونو كې بازان لري

شور يې په سيندونو كې
تاو په لويو غرونو كې
مينه يې په زړونو كې
خپښي له سينې د هر افغانه ولولي لري
بلندي لمبې لري

اوسي افغانان پكې
نسل قهرمان پكې
واړه سربازان پكې
خاري يې دغرو او چت سرونه له آسمان سره
ننگ او له ايمان سره

بادلري، برېښنالري
شورلري، غوغالري
ژوندلري، بقالري
هره لوبښته خاوره يې كعبه ده افغانانو ته
دې نويو ځوانانو ته

د شهباز سرود

دماکسیم گور کي اثر

گور کي ددې حما سې د هستولو لپاره له يوه فلکلوري روايت څخه کا
راخيستی او دغه مسجع رزمي تلپاتي نثريې دهغه وخت دروسيې انقلابي نسل ته وړا
ندي کړ. مادپښتو شعر دزرمي خصلت او حماسي کرکتر د آسانتياوو او
تصويري غنا په مرسته په شپږ کرښيز حما سي نظم وژباړه او دهغه له صحت او
رسندويي څخه راضي يم .

څه چې مادشعر دښې او منځ پانگې د سلامتيا درعايت لپاره دگور کي پر متن
زيات کړي دي په ليند يو کې مې نيولي تر څو داصلي متن او ترجمې تر منځ د تطبيق او
مقايسې په مهال ستونځه رامنځ ته نشي .

د بدبويي او نمجنې درې خوا کې
ويده شوي و يو مار دلمر شغلو ته
هلته کته څپې ځغاستې پر کمرونو
پاس له غرونو خوړ راوتی و بېلوته
تر ځگونو لاندې پټ په منډو منډو
تويېده په شور دبحر شنو څپو ته

پاس په لوړ آسمان کې لمر په ځلېدو و
غرنو گرم او سپلي لېږل فضا ته
ددرې په تاو راتاو کې دخوړ چيغو

غراوه دغوسې ساز دبحر خواته
سرکش خوږ په شور او زور کې رغوړولې
په بستر کې لويې تيرې منتها ته

دزورې درې خواته له آسمانه
راگوزار شو په ډبرو يو شهباز
بنې وزر يې مات ، په مخيې خورې وينې
لکه ولگي په جنگ کې هوا باز
کته ، ډپر کته ، دشنې درې له منځه
رسېده را دحگن را ده آواز

قهر جن خپانده سين دغرو له منځه
ننوتی په کوگل د سمندرو
هره پوله د خپو به چې راتله
د ساحل له لور و غرو سره يې سرو
زخمي باز لکه سپايي وروسته له ماتي
غوړولې پر کمرونو خپل وزر و

لکه او سپنه چه سره شي ، تودو پر بنو
پنې و سوې د مات شوي زلمي باز
په وزرو کې يې دغچ لمبه پيدا شوه
له غوسې نه يې اوچت که يو آواز
چې کاته يې دقوت مخه يې نشي
ده وزرو کې يې مات شوی دی پرواز

د فضا زوی چې نامېنډله الوتو شو
په حسرت يې يو ځل وکتل آسمان ته
زه يې ډېر غوښتل چې يو ځلې بيا جگ شي
ځان غور ځار کړي ناپايا و نيولي جهان ته
مگر دا يواځي هيله وه، يوه هيله
يوه اسره دتوانېدو يوه ناتوان ته

وزر تاتی باز چې و خو څېد په تېرو
مار له وېرې نه رالري شو کنار شو
مگر پوه شو ژر چې عمر يې ډېر لنډ دی
ور نېرډې شو، ورته ودرېد، په وينا شو
خه در شوي؟ نه چې مړې بېچاره بازه؟
هو! زه مرمه، راته ښکاري دامې وار شو

ما په وياړ او آزادی کې ژوندون تېر که
له دښمن سره بېبا که جنگېد مه
بخت مې وليدله آسمان سره آشنا شوم
ته ليدای نشې هغه تر وروستي دمه
اې دخاورو بنديوانه، اې غريبه!
اې بد مرغه اې محرومه له عالمه!
آسمان خه دی؟ خالي خونه، تش ماحول
دا ځای گرم دی، نمجن دی، زه اوسېرم
مار دا وويل شهباز ته خو په زړه کې
په خندا شو او ډاډه شو چې پوهېرم:

بنويپدن په ځمکه څه ، الوتل څه دي
عاقبت راته معلوم دی نه غولېږم

عاقبت به واړه شي دخاورو خاوره
دغه واړه به په ځمکه کې ويدېږي
زړور شهباز ناخاپه تان وخور
ولاړېږي شا او خوايې نظر لوېږي
هلته گورې چې دتور تنگي دننه
له يوه کانهې نه خخوبې را بهېږي

هواد په وه ، بد بويه ، زهر جنه
شهباز چيغې کړې په ټول قوت له درده
کاشکې والوزم يو ځلي بيا آسمان ته
کسات واخلم دخپل زخم له نامرده
خصم کېکارم دخپل ټټر په وينو
مادر جار کړې اي لذ ته دنبرده

مار په فکر کې ډوب لاړ ويل يې بنيايي
د آسمان ژوند به تر ځمکې بنيايسته وي
ور نيردې شو آزاد باز تې هسې ووې
که دې زړه چېرې پرواز پورې بسته وي
دژورې درې خنډې ته نيردې شه
بنيايي وي چې په وزرو کې دې څه شته وي
ځان غورځار که چېرې آزاد دې شي وزرونه

تا کړي پورته يو ځل بيا نيلى آسمان ته
يوه شېبه په خپل عالم کې ژوندون وکړي
تا اوچت کړي دخيالونو خپل جهان ته
په لږزه شو باز مغرور آوازيې ويوست
په نمجنو تيرو و بنويپده پان ته

د پان خواته يې وزرونه سره خلاص کړل
يوه ژوره سا يې را بنکوده سينې ته
سترگې و ځلېدې، ځان يې راگوزار که
لکه تيره رغړېده بنکته درې ته
بنيې و شکېدې، وزرې يې شوې ماتې
لاندي ولودوبد د سپلاب خونړى خولې ته

سين يې پرې ميځلې ويني بيا يې يو وور
د ځگونو په کفن کې سمندر ته
د درياب څپو دغم په انگازو کې
غبرولې دغم ساندي لرو برته
د اوبو برجونه او بنت يو پر بله
د شهباز نينه رانغله بيا نظر ته
مار په پروتې په اوږده فکر کې ډوب شو
د شهباز په مرگ، په مينه د آسمان
بيا يې هسک نيلى ته واړولې سترگې
(چې همپش په کې نظروي سرگردان)

آخرخه ليدل دې مړه شهباز په دې کې
ددې بې پوښه فضا په بېکـران ؟

هم جنسان دده په خه وروسته له مـرگه
غولوي روح و آسمان ن ته په پـرواز
خه شـي گورې دوی هلې، ماهم کوی شوی
چې خان پوه کمه ددې مينې پـه راز
کم اوډېر آسمان ته زه هم الوتې شـم
دا بې ووي يوخه والـوت (لکه باز)

خان يې تاو که بيا گوزار شو پاس هواته
دپتارې غوندي و خلبد په لـمر کې
خزنده کله پيدا دی الوتو تـه
لا پخوا يې دغه فکر نه و سـر کې
بنکته ولوېده په تير و خو مړ نه شـو
په خندا شوله خپل خان سره کمر کې

وي: آسمان ته دپرواز جذبه دغه ده؟
خندنيو الوتونکو، په لوېـد و کې!
خاورې نه ده پېژندل يې پکې تنگ دي
لور آسمان ته هڅه کړي په الوتو کې
په سره دبنته د آسمان کې ژوندون غواړي
خالي خاي دی بس رڼا په خورېدو کې

ليکن هلته دخورلو غذا نشته
نه ژوندي تن ته ټاټوبي دتکيې
نو دا کبر خه ، رټل دخه لپاره
پټوي پي د وحشي هوس لمبيې
چې خپل عجز دژوندون په کار کې پټ کړي
خندنې مرغان لري هسي اسرې

نور نوزه ورته وښياريم... نه غولېږم
زه خبريم... ماليدلی دی آسمان...
هلته والوتم، ورجک شومه په خپله
رالوبده مې هم ده ځان کړل امتحان
مگر مات نشوم (ژوندي ترېنه بهر شوم)
لامې ټينگ شو پخپل ځان باندي ايمان
په هغو چې دغه خاوره گرانه نه ده
پرېږده وکړي له موهوم سره ژوندون
ما پيدا که حقيقت، زړه به کې نږدم
هېڅ هېڅکله دمرغانو په لمسون
زه له خاورو نه پيدا ، په خاورو پاييم
مار چکي شو په يوه تيره په وياړون

غلبده دنور خپو لاندې درياب
موج ټکري لگولي له ساحله
دخپو په هيتنا که غورېدو کې
دزړو مارغه ستاينه غږېدله

دخپو له گوزارونو لړزېد لې
د ساحل خوړندي تيري تر كوگله

رېرېدېده آسمان د تالندې له زوره
غبراوه يې د جنگي مارغه سرود
د زړورو لېونتوب او جنون ستايو
د زړورو لېونتوب د ژوندون دود
اې زړور شهبازه وينې دې شوې تويې
مگر رابه شي يوه ورځ چې دغه رود...

... داد ستاد گرمو وينورود ياغي شي
اورو بڼا نه تياره لار شي د ژوندون
او په ډېرو زړورو زړو کې وينې كړي
درنا او آزادۍ دميني يــــون
(سر چې كته حا دثې ته شي سر نه دى)
(مقدس غرور به تل لري جنون)

ته خو مړ شوې مگر يا ددې ابدې شو
د زړورو په ستاينو ســــرودو کې
لكه يون د آزادۍ او نور پر لــــورې
يا ژوندى مثال (په چاره دننگــــو کې)
د زړورو لېونتوب او جنون ستايــــو!
(ياد گارونه دې ژوندي وي تل په زړو کې)

كابل.....

دهسک پر پلاز

که عاشق د آسما نويې هوا باز شه
له خوب وړې خاورې پورته شه پرواز شه
د تپوس په تقليد مه کپنه په مـرزگه
په آسمان دې پلاز و تړه شهباز شه

شهبازي کوخري

سسته مټکه دمرچې دباور نه ده
عاله مه زده دمپرانو، په تلکـه
که در کپري دهمت وزر آزاد که
خوک ختای شي بې کوخروتر فلکه
اې د شپې لا رويو

توره شپه روانه ده اور پري بارانونه
تالنده غور پري، برېښنا کاندې غاښ چيچونه
سور باد لکه وړی لپوه،
ورېخي لکه ترهغه رمه غغلي په غرونه.
باد په زړو دږو غروي دچيغو ډول،
ونولپونۍ نخاسر کړې ده، خرخېري.
ښکاري دبرېښنا پر قوته :
بوتې لکه سترې چرگان،
ښکته پورته اچوي وزرونه او ستمېري.

کو کې د سپلاو، تياره دمرگ دورېځو،
شور د باد، شرنگی او شرهار د بارانونو،
گړز او گړوز دوچو خانگو،
سام دغرونو،
از مويې زغما دپولادي او زړورو زړونو.

اې زمور پر سر باندي چا پيره توره هسکه!
خومره چې پرتا باندي پوره وي هومره وس که
وچرموره غرونه توفاني يې که،
ولمسوه وربځي ارمان يې که،
زما وطن دپېښو قهرمان دی، قهرمان ښه دی
زتا حاله پاتوبی دتوفان دی، دتوفان ښه دی .

اې دشپې لارويو! تاسي اورئ دغه چيغي،
دا دتوفان کريغي؟

ولې ورته گورئ په سره سينه چې يوسي
دا بې ژبې پسونه په تياره کې سيلاوونه،
پريوزي په رمه دقهر او کر کې لعنتونه؟

کابل ۱۵۴۱۵ ر ۱۳۵۲

تاریخ

خه دی؟ تاریخ خه دی؟
یو بهانده نندار تون دی!
کله توره شپه، کله رو بنانه سبا وون دی
کله په پرون کې د سبا مخکینی یون دی
کله د سبا په شونډو تاپی د پرون دی
کله د فرهاد په زره کې تپ د بیستون دی
کله د لیلیا په انخور سیوری د مجنون دی
کله په یوه خاڅکي کې دننه یو بدلون دی
کله په نړۍ را چاپېر شوی شوا خون دی
بې له کوم ابهامه دمها ل جبري قانون دی
گوا کې په زمان کې دانسان حتمي بدلون دی

کابل گذرگاه ۲۸۰۲، ۱۳۴۰

د پښتو ژبې او ادب پياوړي پالونکي محمد دين ژواک د هجري شمسي ۱۳۵۴ کال په ژمي کې سليمان لايق ته دلاندي استول شوي شعر پر سر باندې وليکل: « دا شعر د افغان اولس انقلابي شاعر رفيق لايق ته ويل شوی دی. ژواک ۱۳۵۴ر۱۱ر۲ »

شاعره !

شاعره خوله دې جار شم، د ژبې اور که خور
نغری سور شوی گوره، دمینی شور که نور
هله دې مړو زړونو کې، د عشق سر کشه لمبه
بله کره، بله یې کره! دا په تا پور دی پور
ستا تر گرمي واري شم، دغه گرمي خوره که
ستا د سینی په تل کې، یوه نړی اور سته اور
ته دمستیو دریاب، د توفان نونوزانگـو
ستا په ژور نظر کې، د هیلو کور شته کور
نهیلې هیلې ته لار، د ویشېدو و بنیـه
دې ماتو خولو ته هنر، د غږېدو و بنیـه
ډېره دمینی شوه مړه، په کور تیاره خوره شوه
سپرغو دمینی ته چم، د خورېدو و بنیـه

تابه په زغرده ويل: «ژوند کې گداز دې وي
ولس لره لاره دې وي، انجام آغاز دې وي
ننگ او غيرت دې وي، يادگار دتورودې وي
ژوندي ملت لره، دغه اعجاز دې وي»

ستاسره خواله ضرور، ستاسره چاره شته
ته خو نظر نظريې، مله خو دې ياره شته
دولس باور دې مل دی، دخوان ويساپه تا
ستادمغزو په ولو کې، هدف ته لاره شته

ستاتر قلم لوگي شه، دادهنرتا جـران
ستاتر نظر قرباني، داسوداگر شاعران
ته په پېچليو لارو، دشوگيرونو ويانـد
تانه رها اخلي، دتيارو لارو روان

دجار قلم را اخله، مينه توده كره توده
رگونه سست بنكاري، هڅه سپر ده سپر
دغه دميني كورگي، درنه بي ميني نشي
دمرو رگو په تل كې، تونده لمبه شه لمبه

ژواک صاحب ته ځوابي شعر

گوره شاعره

گوره شاعره، تاستایلی یمه

زه دستایلونه یم

د یادولونه یم.

زه یو اسیریم، اسیر

د تدبیرونو اسیر

د ځنځیرونو اسیر،

زور بندیان په نوې بڼه غاښ چیچونه کوي

مورته گوانبونه کوي

په تیاره شپه کې په لارویو یرغلونه کوي

زه ورته گورم .

زه ورته گورم، رڼې سترگې مې سیلونه کوي

لاس مې تړلي،

خوله مې بنده،

یو بې دمې شاعر،

یو د زړو منسوڅو شویو قدرتونو اسیر

د ځنځیرونو اسیر

او دخپلو ملونو اسیر.

ما دلايق يه نوم كې ،
ددې سر كشي نامنونكې ككړې لپاره ،
دټول جهان له رنگنيو خو گلونه جوړ كړه ،
په دې گلونو كې مې خپله خود خواهي ونغښته ،
له دې تر كيبه مې يو شو تاوده شعرونه جوړ كړه
په ځان عاشق شوم
دغه ځان ته مې عرشونه جوړ كړه
غلط مين شوم
خپلو پښو ته مې دامونه جوړ كړه ،
نوزه لا پخوايم ښويپدلی
ښويوې مې ولي ؟
دا شرموې مې ولي ؟

زه كه شاعريم ، كه سا حريم
داورونو نه يم
ماتش كاغذ كې داورونو سنگرونه جوړ كړه ،
ماله شعرونو او حرفونو نه پوڅونه جوړ كړه ،
په ترانو كې مې مزدور ته جنتونه جوړ كړه ،
خولا تراور لاندې مرچل ته روان شوی نه يم
خا خكي يم ، خا خكي
توفان شوی نه يم !
زه لا دخلكو په ننگو كې قربان شوی نه يم !!!

زه غواړم ټولو ته ځان لوخ کړم او په خلاصه ژبه
دزيار ايستونکو منځکې
له خپله ځانه سره جنګ و کړم،
له ځانه ووزم او په خلکو باندې ننگ و کړم،
بيخي آزاد شم، آزاد
داسې آزاد شم، چې په کشلې توره
د کبر جن شعر په عرش باندې غور ځنګ و کړم،
نو ستنوي مې ولي
او زماله ساړه رغلي نه ولي ولي
دزر دشت اور غواړې
رسوا کوي مې ولي
او داشرموي مې ولي؟
که زه مضبوط شومه،
تکيه شوم
اوجلان شوم،
په توفانونو کې لار ورکې او خطا نشوم،
دلوی ارمان لپاره
دسره انسان لپاره
په تيرېدونکو سړو شپو کې وار خطا نشوم،
او دزيار ايستونکو له سنگره راپه شان شوم
بيا به دپرخي شاخکې نه يم توفان به يم
نوی جهان به يم

که توفان نشوم، جهان نشوم
يوه قطره خوبه شم
داورده فصل دانسان يوه نقطه خوبه شم
يوه اسره خوبه شم
دسختو لارو دکاروان يوه نغمه خوبه شم
دجنگيا ليو يوه ناره خوبه شم
له خپله خانه خوبه ووزم، وارسته خوبه شم؟
خکه دې خا خکی شم!
خا خکی دې شم، شم دي
خو خا خکی دتوفان دې شم!!
له لوی درياب سره به يو شم او روان به شم
جز د جهان به شم
دخلكو لار کې به منظور شم او قربان به شم
خولا تر اوسه پورې
زه يو اسير یم، اسير
دتديرونو اسير
دخنځيرونو اسير!!!

کابل ۱۱ر۲۹ر۱۳۵۴

د محبوب شاه سنگر ډالی شوی شعر

اورژبي شاعر ملگري لایق ته :

زړه ته تر هر چا رانیردې شاعره
یه د سپیڅلي عقیدې شاعره

زه درته خو د زړه خبرې لرم
سرې، تودې، خوږې، ترخې شاعره

ته خو شاعريې د غمونو شاعر
د بېوزلانو درنځونو شاعر

د زیار ایستونکو د برونو شاعر
د کریکو، چیغو، فریادونو شاعر

ته د هوډونو او ننگونو شاعر
زموږ د شخړو او رزمونو شاعر

ته د تاریخ د ترخوما تو گواه
ته د برونو پرتمونو شاعر

زه او ته دواړه بېدیاني بوتې یو
اغزي پرست یو، گلپرست نه یو

موږ له هر څلي نه بت نه جوړوو
موږ بت شکن یو، بت پرست نه یو

ته د بېديا په ساړه زړه کې کرې
دراروان ژوندون تاوده تخمونه

زه هم دې شاړو ته اوبه سيخوم
چې زرغونه شي ستا دلاس گلونه

آخربه و خوځي ويده بادونه
په بدمستی په وطن باندي

آخربه و سپري بېوزلې غوتې
سور لمر به خور شي په چمن باندي

لاره اوږده ده، کړلېچونه لري
خو ته په منلو کې ستومان نه يې

پنې دې يووړې د سارا ډبرو
خو ته په مخ کې پښېمان نه يې

واوره زما دا پښتني خبره
شاعره خو به، خو په مخ به خو

که په لېمو او په خاپوړو تگ شي
خان به منزل ته خامخا رسو

ته چې لوی غم لري، لوی زغم لري
دلويې لاري تگ لوی زغم غواړي

تا دا کچني غمونه، نه غموي
ستا پهلوان زړگی، لوی غم غواړي

ته چې دوينو په لړلي لارځي
له خپل هدف څخه مخ نه تاوه وې
د قرباني په وخت کې جگي جگي
دا په تا پوردي مابه نه هېروې !

جلال آباد ۱۳۵۶ر۶ر۵

د ادب او سياست د ډگر خوارزه ملگري محبوب شاه سنگر ته ځوابي شعر:

محبوب سنگر ته

بيا د ختيځ د نندارو له لورې،
دلور و څو کور د سرو شويو کنا رو له لورې،
د جنگيالو له لورې،
زمونږ د خلکو له سنگره آوازونه راځي
سره دريا بونه راځي.
مالا پخوا وې: د مړه شوي تناره له اير و
او د پلرو له سرو شويو رغلو،
د يوې ژوندۍ سپرغۍ له لورې
د عشق د تبې په شان،
نويو رغلو ته پيغامونه راځي
او د بلېدو لپاره
نويې بټۍ ته د اورونو دريا بونه راځي.
مالا پخوا وې چې زمونږه مور به
نوي زمن وروزي
دوی به د گلو پر ځای
د نازولو پر ځای
لمرو وهلي سپاندې
او د غرو رغوونو د وحشي بوټو چمن وروزي.

مالا پخوا وې چې په تورو شپو به
او دتيا رې په غلو به،
په ورکولارو، سړو د بنتو،
ويدو شويو غرو به:
رون او آزاد او طلايي لمر ير غلونه وکړي،
وطن به و ناخي تاريخ به يې سيلونه وکړي .

مالا پخوا وې: دا لوېدلي کسان
دا گربوان خيري، بير شري، خوړل شوي کسان
دا درنخونوزمن،
د مرضونوزمن،
داد باجونو، بېگارونو، تاوانونوزمن
دغه دلورزي، سپکاوي او کړاوونوزمن
دا دغمونوزمن .
دابه ژوندي شي،
دابه و خاندي او بناد به شي،
دابه راوېښ شي، دابه پاخي او آزاده شي .

دغرو له شانه طلايي تارونه
په تورو ورېغو او په خو کو باندي
دراختونکې لمر شغلې خوروي،
په تورو تالو، سړو پر بنو باندي
سرې پلوشې خوروي،
حککه دتاسي شاعر

د اور د خدای مخې ته
د هر کلي لپاره
اور غور ءوونکې ترانې خوروي !

کابل ۲۰ ر ۶ ۱۳۵۶

سپېدو ته

سپېدو، سپېدو، سپېدو!
په تيارو غرو کې درنا د خوریدو سپېدو
په وطنپال زړه کې درزم او حماسو سپېدو
سپېدو، سپېدو، سپېدو!

یه د غمجنې شپې پر ستنه کې ویدو سپېدو
یه د آسمان توره کاسه کې د شیدو سپېدو
یه تورو لږو کې د لمر د خندېدو سپېدو
د آزادۍ د خورېدو سپېدو
لمنې سرې کره! ...

لمنې سرې کره، د اتيارې لمنې
د ايخ وژلې، د ابې روحه، د اسرې لمنې
د وحشي غرونو ویدوونکې بې اسرې لمنې
پېرې پېرې د جگو شوکو سړو سيوروته پرتې لمنې
شاعرو سترگوته ښکاره کره د اسپرې لمنې
چې ستا په وړانگو کې سرې شوې لکه سرې لمنې
اې دانسان دوينېدو سپېدو
سپېدو، سپېدو، سپېدو!
ته چې راخېژې دتيارې خښتنان ورک شي، ورک
درنايي دښمنان ورک شي ورک،
دا چيروونکې دېوان،

دا دانسان په وينوروزدي لېوان ،
دا دتیارو حا کمان ،
دا دنړۍ او سپریتوب او دوطن غلیمان ورک شي ، ورک
اې دنړۍ دوينېدو سپېدو
دامېدو دترانو سپېدو
سپېدو ، سپېدو ، سپېدو !

ته چې رااوړې د آسمان په کنارو سپېدو
ياسرې ورېځې تودوې په سرو لمبو سپېدو
يا سينه سروپي دباميان په مړو ايرو سپېدو
يا ننه باسي نوې سا په هديرو سپېدو
يا دوطن په غم لړليو سردرو سپېدو
زه درته گورم ...
... زه درته گورم ننداره دې کوم
ستادراتلو ، دپلنېدو ، دلمرېدو سپېدو
دبرېدو سپېدو
سپېدو ، سپېدو ، سپېدو !

شپه که تياره ده وپروونکې نه ده
داوړدو لارو- لارو ته ځورونکې نه ده
کږه وږه ده ، توفاني ده ، خو دلورې ورکوونکې نه ده
يه خا مخا په تيارو غرو دپلنېدو سپېدو
زمونږ آسمان ته دسره لمر دراختو سپېدو
سپېدو ، سپېدو ، سپېدو !

گوره دلمر گلونه، گوره دلمر گلونه
آسمان سره کړي دسحر گلونه،
له ورايه بنکاري چې غوړېږي لرو بر گلونه
د سباوون په سرو وريځو کې دلمر گلونه
د پاشېدنو، يرغلونو او ظفر گلونه
د ځنځيرو د ماتوونکې اکتوبر گلونه
گوره دلمر گلونه ،
گوره دلمر گلونه !

هاغه دي وغوړېدل ،
هاغه دي وغوړېدل ،
ماته يې عطر راځي ،
زه يې رنگونه وينم ،
اې د گلونو رنگوو سپېدو
داکتوبر دخوړېدو سپېدو
سپېدوو سپېدو ، سپېدو !

کابل ۱۶/۸/۱۳۵۶

دا شعر د افغانستان د خلک دموکراتیک گوند خور لسم تلین ته چې گوندیان
یې د وحدت تلین بولي، بخشل سوی دی.

زیری

زېری، زېری، زېری چې سینونه سره یو شوو
ځمکه سره یوه شوه، او چت غرونه سره یو شوو
پورته په آسمان کې تندرونه سره یو شوو
بنکته په لښکر کې سنگرونه سره یو شوو
مټې او منگولې او لاسونه سره یو شوو
زړونه، دماغونه، ځگرونه سره یو شوو
هیلي، امیدونه او عشقونه سره یو شوو
فتحي سره یو شوې، شکستونه سره یو شوو
وخاندئ ملگرو
وخاندئ ملگرو

ځکه سره یو شوو، ارمانونه سره یو دي
زموره باورونه، ایمانونه سره یو دي
لاره سره یوه ده، منزلونه سره یو دي
تورې او ننگونه، غیرتونه سره یو دي
تالندې، برېښناوې، توفانونه سره یو دي
زموره زولني اوزندانونه سره یو دي

زمـورـه غـنـخـيـرونـه او دارونه سره يودي
زمـورـه په مرگونو کې قبرونه سره يودي
زمـورـه په بزمونو کې جامونه سره يودي
پورته کړئ جامونه
پورته کړئ جامونه

راشيه ملگرو چې جامونه سره جگ کړو
راشئ په مرچه کې آوازونه سره جگ کړو
خلکو ته ورننوزو لاسونه سره جگ کړو
وخوځو په غرو کې غيرتونه سره جگ کړو
لاړ شو کار خانو ته غضبونه سره جگ کړو
خلک او وطن او هدفونه سره جگ کړو
کلي او کيردئ او کنډرونه سره جگ کړو
پښې سره مضبوطې کړو، سرونه سره جگ کړو
جار شويو تر بله ، بيـرغـونـه سره جگ کړو
داده زمورن لاره
داده زمورن لاره

پرېردي چې دخلکو آوازونه سره يوشي
پرېردي چې سرکشه دريابونه سره يوسي
پرېردي چې بادونه سپلاوونه سره يوشي
منډې سره يوشي ، يرغلونه سره يوشي
وربځي اوباران او تندرونه سره يوشي

ماتي سره يوشې ، ذلتونه سره يوشې
پرېږدئ چې ننگونه او شرمونه سره يوشې
زمون د زړو دننه سره اورونه سره يوشې
دغه ناصورشوي پرهارونه سره يوشې
وينه سره يوه شي ، اورگونه سره يوشې
دادی زمون عزم
دادی زمون عزم

داد کړاوونو ، عذابونو ، بيماري وطن
دا ددروېزو ، دمحتاجيو او خواري وطن
داد بدناميو ، ذلتونو او خدري وطن
دغه د دېوانو او بلاوو او پيري وطن
دغه دمړگونو ، تباھيو او تېري وطن
داد بدخشان او کندهار او دھري وطن
دا به گلستان شي د کارگرو د بري وطن
دا به بنکلی کور شي د ولسونو د وروري وطن
گواکې دخلاصون او آزادی او سروري وطن
مون به بريالي شو
مون به بريالي شو

هر چېرې چې ياستيه ملگرو په ملکونو کې
کليو ، کروندو کې ، په درو ياپه بنارونو کې
ياد انقلاب د سرغندوی په سنگرونو کې

يا داستبداد دزندانو په تورو خونو کې
زېرى مې در باندې توره يو شوو په ننگونو کې
يو شوو په ننگونو کې او يو شوو په جنگونو کې
لور مو شوو سرونه دننگيالو په سرونو کې
وم غلېده توره دتور زنو په صفونو کې
جگ مو سور بيرغ شود کار گرو په گوندونو کې
دا زمون ارمان و
دازمون ارمان و

کابل ۱۰، ۱۰، ۱۰ ر ۱۳۵۶

دکتاب فهرست

مخ	موضوع
لمړی	د نور محمد تره کي یادداشت
دوهم	د اطلاعاتو او کلتور دوزیر یادداشت
خلورم	د امین افغانپور سریخه
۱	راتلونکو ته
۳	وطن ته
۴	خلکو ته
۵	د خودی یون
۶	د پسرلي آواز
۷	د نجونو مینه
۸	ساقی ته
۹	دا وطن به بنکلی شي
۱۰	آزاد پرواز
۱۱	گونگ شوي فریادونه
۱۱	انسانې چیغه
۱۲	د مبارزې سر
۱۳	زمونږ وطن به آزاد شي
۱۴	داغزیو لار
۱۵	د خلکو غیرت
۱۵	دلمر جونگره

دکتاب فهرست

مخ	موضوع
۱۶	دخنيو جال
۱۷	نوی یون
۱۸	د زمان شرخ
۱۹	دامید زرینې وړانگې
۱۹	د ژوند قصه
۲۰	زمان تښتي
۲۱	اغزي او گلونه
۲۱	کمزورې رڼا
۲۳	حرکت
۲۴	د پېړیو په بټۍ کې
۲۴	زه به تر خوژاړم
۲۵	دوینولار
۲۵	دا د ځمکو غل
۲۶	د عشق سندرې
۲۷	زما تندي
۲۸	زما شعر
۲۹	نوی عاشق
۳۰	جوالي ته
۳۰	اسیرانسان
۳۱	بڼځه

دکتاب فهرست

مخ	موضوع
۳۲	د عشق زور
۳۲	فریادی نفس
۳۳	زماشپه او ورخ
۳۳	درز مونو پر لور
۳۵	د بوسې سوال
۳۶	د جنگ سنگر
۳۶	درسوايي شوق
۳۷	زمون ژوند
۳۷	دمینې نا کردي
۳۷	که حسن نه وای
۳۸	مرور یارته
۳۸	دتوفان بچی
۳۹	خونې سترگې
۴۰	انقلاب راروان دی
۴۱	گرداب
۴۲	غزل
۴۲	شاهدان پر غلو
۴۳	د او بنکو سپلاب
۴۴	لندنۍ ټوپۍ
۴۵	د بنڅې ژړا

دکتاب فهرست

مخ	موضوع
۴۷	غزل
۴۸	درستم لار
۵۰	افغان پردېس په کاباره کې
۵۱	پیغام
۵۳	غرونه او سلامونه
۵۴	د جاپان سباوون
۵۵	انتخاب
۵۵	ماهېر کړه
۵۷	اې زما وړانه وطنه
۶۰	ما یا کوفسکي په مسکو کې
۶۱	قلندر شاعر
۶۲	د سبو پېټی
۶۴	له زمانې سره یوځای
۶۵	بولله په پسرلي کې
۶۹	بولله دوطن په پرتم او ماتم کې
۸۰	د زردشت د ښار پسرلی
۸۳	وطن ته
۸۴	د پولادوزره
۸۴	وطن ته
۸۵	تېر شوی بهار

دکتاب فهرست

مخ	موضوع
۸۶	پښتون
۸۶	د عوانی لمبې
۸۸	عوان ته
۸۹	د سبا هیله
۹۱	ملگروته
۹۳	سرې وریځي
۹۵	د آسمان بدل رنگ
۹۷	یا دونه او درمندونه
۱۰۰	سیلانی بزگر
۱۰۳	تا یا دومه
۱۰۶	راڅه ساراته ووزو
۱۰۷	یتیم
۱۱۰	د مینې برخه
۱۱۰	دا دپکتیا غرونه
۱۱۴	جا پانی نجلی
۱۱۶	د بس خاطره
۱۱۸	ملگروته
۱۲۱	غرون پرېده
۱۲۴	نوی آهنگ
۱۲۵	پښتون

دکتاب فهرست

مخ	موضوع
۱۲۸	دبخت لوبه
۱۲۸	دا پښتون
۱۲۹	د وطن بڼه
۱۳۰	د سر قرباني
۱۳۱	د مردی نښه
۱۳۱	د زيار ايستونکو لښکر
۱۳۳	پسرلی راروان دی
۱۳۴	د شهيد شوي اتل په یادو
۱۳۶	پا خپره وطنه !
۱۳۸	ای دنوي عصر باده
۱۳۹	رښتینې مینه
۱۴۰	دا وطن
۱۴۱	د شهباز سرود
۱۴۹	دهسک پر پلاز
۱۴۹	شهبازي کوخري
۱۵۱	تاریخ
۱۵۲	شاعره
۱۵۴	گوره شاعره
۱۵۸	اور ژبي شاعرته
۱۶۱	محبوب سنگرته

دکتاب فهرست

مخ	موضوع
۱۶۴	د سپیدو ته
۱۶۷	زېری